

Агар дар ҷаҳон набвад омӯзгор,
Шавад тира аз беҳирад рӯзгор.

ҲАҶТАНОМА АЗ 20-УМИ ИЮЛИ СОЛИ 1932 НАШР МЕШАВАД

№2 (12487)
9 январи
соли 2025

ОМУЗГОР

НАШРИЯИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН www.omuzgor-gazeta.tj

▶ САНАД

АМРИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

1. Дар соли 2025 Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» баргузор карда шавад.

2. Низомнома, ҳайати комиссия, ҷоиза ва рӯйхати адабиёти тавсияшавандаи Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» тасдиқ карда шаванд (замимаҳои 1, 2, 3 ва 4).

3. Вазоратҳои маориф ва илм, фарҳанг, Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон, кумитаҳои оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, телевизион ва радио, кор бо ҷавонон ва варзиш, кор бо занон ва оила, Муассисаи давлатии «Китобхонаи милли»-и Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати дар сатҳи баланд доир гардидани Озмуни мазкур чораҳои зарурӣ андешанд.

4. Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Хатлони Суғд, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои иҷроияи талаботи амри мазкурро таъмин намуда, голибони Озмун ва омӯзгорон, падару модаронро, ки шогирдону фарзандонашон дар даври ҷумҳуриявии Озмун барандаи ҷоизаҳо шуданд, аз

ҷиҳати моддӣ ва маънавӣ хавасманд гардонанд.

5. Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби маблағҳои фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои соли 2025 пешбинӣ гардидаанд, ба Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати баргузор гаштани Озмуни мазкур 6 670 000 (шаш миллиону шашсаду ҳафтод ҳазор) сомонӣ ба таври нақд ҷудо намояд.

6. Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон истифодаи мақсадноки маблағи ҷудошударо таъмин карда, оид ба хароҷоти анҷомдода ба Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисобот пешниҳод намояд.

7. Назорати иҷроияи амри мазкур ба зиммаи муовини Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон (сарпарастии соҳа) гузошта шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон
ш. Душанбе
2 январи соли 2025
№АП-709
(Давомаш дар саҳ. 2-6)

Шарҳи амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» дар соли 2025

02.01.2025

Яке аз иқдомҳои беназири Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон вобаста ба баргузори Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» имкон дод, ки ҳазорон нафар наврасону ҷавонон ва кормандони касбу кори гуногун ашъор ва эҷодиёти таълифоти шоирону нависандагони ватанию хоричиро мутолиа карда, ҷаҳони маънавии худро боз ҳам ганӣ гардонанд.

Соли 2025 низ бо мақсади баланд бардоштани завқи китобхонӣ, тақвияти нуруи зеҳнӣ, дарёфти чеҳраҳои нави суҳанвару суҳандон, арҷ гузоштан ба арзишҳои миллию фарҳангӣ, инкишофи қобилияти эҷодӣ, таҳкими эҳсоси худогоҳию худшиносӣ, тақмили захираи луғавӣ ва мусоидат дар рушди ҷаҳони маънавӣ, бо ташаббуси бевосита, ҳамчунин, таҳти таваҷҷуҳ ва

сарпарастии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» баргузор мегардад.

Ҳамзамон бо ин, ҷиҳати боз ҳам тақим ва таҳким бахшидани раванди баргузори озмун ва хавасмандсозии бештари иштирокчиён бо дастури бевоситаи Роҳбари давлат ба Низомномаи озмун дар соли 2025 навгонихо ворид карда шуд.

Ҳамин тавр, вобаста ба иштирокдорони озмун маҳдудиятҳо бартараф карда шуда, минбаъд дар озмун мазкур дар баробари шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон шаҳрвандони кишварҳои хоричӣ, аз он ҷумла, тамоми тоҷикони ҷаҳон ва ҳамватанони бурунмарзӣ низ метавонанд ғаёлона иштирок намоянд.

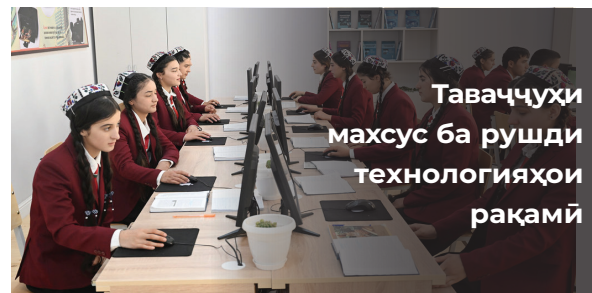
Бар замми ин, мукофотпулӣ барои голибони озмун ду баро-

бар зиёд карда шуда, маблағи умумӣ барои баргузори ва кадршиносии голибони озмун 6 670 000 (шаш миллиону шашсаду ҳафтод ҳазор) сомониро ташкил медиҳад ва муганосибан барои голибони ҷойи сеюм 40 ҳазор сомонӣ, ҷойи дуюм 50 ҳазор сомонӣ, ҷойи якум 70 ҳазор сомонӣ ва барандаи Шохҷоиза 140 ҳазор сомонӣ муқаррар мегардад.

Мукофотпулӣ барои омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ки шогирдонашон дар озмун ҷойҳои 1, 2, 3 ва Шохҷоизаро мегиранд, 20 ҳазор сомонӣ муқаррар карда мешавад.

Ҳамчунин, хонандагон ва донишҷӯёне, ки дар муассисаҳои таълимӣ дар гурӯҳҳои пулакӣ таҳсил мекунанд, дар сурати дар даври ҷумҳуриявии озмун сазовори ҷойҳои 1, 2, 3 ва ё Шохҷоиза гардидан, ба гурӯҳи ройгони таҳсил гузаронида мешаванд.

ДАР ИН ШУМОРА:

Таваҷҷуҳи махсус ба рушди технологияҳои рақамӣ

Рушди мактабу маориф - асоси пешравии пирузӣ

7

Бакалавр - таҳсилоти олии нопурра? Чаро бояд дар магистратура таҳсил кард?

Мутахассис, бакалаврият, магистратура: умумият, фарқият, бартарият

8

Таълим ва омӯзиши забонҳои хоричӣ бо дарназардошти меъёрҳои байналмилалӣ

9

Таҳсилоти томактабӣ - заминаи ташаккули шахсияти кӯдак

12

Тақмили маҳорати касбии омӯзгорон

13

ТАВАҶҶУҲ

Агар хоҳед, ки аз навоариҳои соҳаҳои маориф ва илм огоҳ бошед, асноду ҳуҷҷатҳои соҳаро сари вақт дастрас намоед, аз дастовардҳои хонандагони тоҷик иттилоъ ёбед, маводу матолиби судмандро доир ба соҳа мутолиа намоед, ҷолибтарин нигоштаҳоро оид ба умдатарин масоили рӯз биомӯзед, пас ба саҳифаи расмии вазорат дар шабакаҳои иҷтимоии Facebook ва Telegram - «Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон» пайваст шавед.

QR - коди саҳифаи расмии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шабакаҳои иҷтимоии Facebook ва Telegram

▶ Почтаи электронии «Омӯзгор»: p.omuzgor@maorif.tj

Телефон барои тамос: 225-81-55

НИЗОМНОМАИ

Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст»

1. МУҚАРРАТОТИ УМУМӢ

1. Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» (минбаъд - Озмон) таҳти сарпарастии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2025 баргузор мешавад.

2. Озмон бо мақсади баланд бардоштани завқи китобхонӣ, таквияти неруи зеҳнӣ, дарёфти чехраҳои нави суҳанвару суҳандон, арҷ гузоштан ба арзишҳои миллию фарҳангӣ, инкишофи қобилияти эҷодӣ, таҳкими эҳсоси ҳудогоҳию худшиносӣ, такмили захираи луғавӣ, таквияти ҷаҳони маънавӣ миёни хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, хонандагон ва донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо), омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ходимони илмию адабии муассисаҳои илмиву эҷодӣ, фарҳангу санъат, калонсолон, намояндагони касбу кори гуногун ва дигар табақаҳои аҳоли доир мегардад.

3. Озмон аз рӯйи чор номинатсия баргузор мешавад:

- адабиёти кӯдакону наврасон ва осори шифохӣ;
- адабиёти классикии тоҷик;
- адабиёти муосири тоҷик;
- адабиёти ҷаҳон;

4. Довталабони номинатсияҳо ба гурӯҳҳои зерин ҷудо карда мешаванд:

1) Номинатсияи адабиёти кӯдакону наврасон ва осори шифохӣ (3 гурӯҳ):

- гурӯҳи якум - хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 1-4);

- гурӯҳи дуюм - хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 5-8);

- гурӯҳи сеюм - хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 9-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11).

2) Номинатсияи адабиёти классикии тоҷик (4 гурӯҳ):

- гурӯҳи якум - хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 1-4)

- гурӯҳи дуюм - хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 5-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11).

- гурӯҳи сеюм - донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо);

- гурӯҳи чорум - омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ходимони илмию адабии муассисаҳои илмиву эҷодӣ, фарҳангу санъат, калонсолон ва намояндагони касбу кори гуногун.

3) Номинатсияи адабиёти муосири тоҷик (4 гурӯҳ):

- гурӯҳи якум - хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 1-4);

- гурӯҳи дуюм - хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 5-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11);

- гурӯҳи сеюм - донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо);

- гурӯҳи чорум - омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ходимони илмию адабии муассисаҳои илмиву эҷодӣ, фарҳангу санъат, калонсолон ва намояндагони касбу кори гуногун.

4) Номинатсияи адабиёти ҷаҳон (4 гурӯҳ):

- гурӯҳи якум - хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 1-4);

- гурӯҳи дуюм - хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 5-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11);

- гурӯҳи сеюм - донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо);

- гурӯҳи чорум - омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ходимони илмию адабии муассисаҳои илмиву эҷодӣ, фарҳангу санъат, калонсолон ва намояндагони касбу кори гуногун.

2. САРПАРАСТ ВА МАСЪУЛОНИ ОЗМУН

5. Сарпарастии Озмон Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

6. Масъулони баргузори Озмон вазоратҳои маориф ва илм, фарҳанг, Муассисаи давлатии «Китобхонаи миллии», кумитаҳои оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, телевизион ва радио ва Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон мебошанд.

7. Кумитаҳои оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, кор бо ҷавонон ва варзиш, кор бо занон ва оила, Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон ва дигар ташкилотҳои ҷамъиятӣ дар тарғиб, ҷалб ва ҷараёни

баргузори Озмон иштирок мекунанд.

8. Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Хатлон ва Суғд, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои ҷаҳони дар сатҳи баланд ташкил ва баргузор кардани даврҳои якум, дуюм ва сеюми Озмон масъул буда, ғолибон ва омӯзгорони онҳоро аз ҷиҳати моддӣ ва маънавӣ ҳавасманд мегардонанд.

9. Дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғд ва Хатлон, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои раёсату шуъбаҳои маориф, бахшҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа, фарҳанг, ҷавонон ва варзиш, шуъба ва бахшҳои вилоятию минтақавии Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон масъулони ташкил ва баргузори Озмон мебошанд.

3. КОМИССИЯИ ОЗМУН

10. Барои гузаронидани Озмон комиссияи Озмони ҷумҳуриявӣ (минбаъд-комиссияи Озмон) таъсис дода шуда, ҳайати он бо амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

11. Ваколати комиссияи Озмон:

- таҳияи қадвали баргузори Озмон ва назорати он;

- тасдиқи тартиб, талабот ва тавзеҳот оид ба Озмон;

- пешниҳоди ҳайати ҳакамони барои даврҳои сеюм ва чоруми Озмон;

- барои ҳайати ҳакамони гузаронидани семинари машваратӣ;

- назорати риояи талабот ва пешниҳоди тавсияҳо ба довталабони Озмон;

- муайян намудани ҷойи баргузори даври сеюми Озмон дар шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ;

- омӯзиш ва тавсияи ҳуҷҷатҳои пешниҳодшудаи довталабони Озмон ба даври чорум;

- таъсиси комиссияи апеллятсионӣ;

- баррасии пешниҳоди ҳайати ҳакамони арзу шикоятҳои довталабон;

- тасдиқи протокол ва эълони натиҷаи ҳуҷҷатҳои ҳайати ҳакамони даври сеюм ва чоруми Озмон;

- ҷамъбасти натиҷаи ниҳойи ва пешниҳоди он ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои шиносӣ ва маълумот.

4. ТАРТИБИ БАРГУЗОРИИ ОЗМУН

12. Озмон аз чор давр иборат буда, аз моҳи март соли 2025 то моҳи ноябри соли 2025 ба таври зайл ташкил ва гузаронида мешавад:

- даври якум - моҳи март дар муассисаҳои таълимӣ ва ташкилоту муассисаҳои мақомоти худидоракунии шаҳрак ва дехот.

Эзоҳ: донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо) танҳо дар маҳалле иштирок карда метавонанд, ки муассисаи таълимӣ ва ё илмиашон дар ҳамон маҳал қарор дорад;

- даври дуюм - нимаи аввали моҳи май дар маркази мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии шаҳр ва ноҳияҳо.

Эзоҳ: даври дуюми Озмон аз ҷониби намояндаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон назорат карда мешавад;

- даври сеюм - моҳи август дар маркази Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Хатлону Суғд, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ;

- даври чоруми Озмон барои ғолибони ҷойҳои якум, дуюм ва сеюми даври сеюм моҳи ноябр дар Муассисаи давлатии «Китобхонаи миллии» баргузор мегардад.

13. Протоколи ҳайати ҳакамони даври сеюм ба комиссияи Озмон бо имзои раиси Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, раисони вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳо ва раисони ҳакамони ба даври чорум пешниҳод мешавад.

14. Ҷойи баргузори даврҳои Озмон дар дехот, шаҳрак, маркази Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Хатлону Суғд, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳо аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ муайян карда мешавад.

15. Масъулияти баргузори даври якум, дуюм ва сеюми Озмон ба зиммаи мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо вогузор карда мешавад. Шумораи ғолибони даври сеюми Озмон, ки ба даври чорум пешниҳод мешаванд, аз ҳар як номинатсия ва гурӯҳ набояд аз 6 нафар зиёд бошад.

16. Ҷараёни баргузори даврҳои якум, дуюм,

сеюм ва чоруми Озмон тавассути шабақаҳои телевизионӣ ва воситаҳои ахбори омма васеъ инъикос ва пахш карда мешавад.

17. Мухлати пешниҳоди ҳуҷҷатҳои ғолибони даври сеюм барои иштирок дар даври чорум ба комиссияи Озмон то 20 сентябр муқаррар карда мешавад.

18. Миёни роҳбари муассисаи таълимӣ, омӯзгор ва довталаб (дар шахси падару модар ва ё сарпарастии ӯ) метавонад шартнома ҷиҳати омода намудани довталаб ба имзо расонида шавад. Намунаи шартнома Вазорати маориф ва илм омода карда, ба раёсат ва шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои пешниҳод менамояд.

19. Вазоратҳои маориф ва илм, фарҳанг, Академияи миллии илмҳо, Муассисаи давлатии «Китобхонаи миллии» ва кумитаҳои оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, телевизион ва радио масъули гузаронидани маросими тантанавии супоридани ҷоизаҳо ба ғолибони Озмон мебошанд.

5. ШАРТҲОИ ИШТИРОК ДАР ОЗМУН

20. Дар Озмон хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, хонандагон ва донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо), омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ходимони илмию адабии муассисаҳои илмиву эҷодӣ, фарҳангу санъат, калонсолон, намояндагони касбу кори гуногун ва дигар табақаҳои аҳоли иштирок карда метавонанд.

21. Довталаби Озмон ба рӯйхати китобҳои хондашуда асарҳоеро бояд пешниҳод намояд, ки аз доираи китобҳои дарсии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ берун бошанд.

22. Дар вақти ҳолгузори ба миқдори асарҳои хондашуда, мухтасар баён кардан, дарки мазмуну мухтавои асар, хониши ифоданок, шарҳу тавзеҳи калимаҳои бартарӣ дода мешавад. Довталаби Озмон ба ҳайати ҳакамони маҳорату малака, қобилияти хондан ва аз худ кардани осори адибонро пешниҳод менамояд.

23. Ҳайати ҳакамони Озмон аз ҷониби фаъоли китобхона будани довталабро ба инобат мегиранд.

24. Ба мавзӯҳои Ватану ватандӯстӣ, ваҳдати яқпорчагии Тоҷикистон, тавсифи ғояҳои Истиқлол, тараннуми дӯстии рафқат, озодию осоиштагӣ, сулҳу субот, инъикоси саҳми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллии-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар таҳкими давлатдорӣ миллии, мавзӯи об ҳамчун сарчашмаи ҳаёт, инсондӯстӣ, ҳайру саховат, нақуқорӣ, васфи ҷашнҳои Наврӯз, Меҳргон, Сада, Тиргон, ишқи поки инсонӣ, эҳсонкорӣ ва тасвири табиати зебон кишвар бартарӣ дода мешавад.

25. Пешниҳоди осори азбаршуда асосан бо забони тоҷикӣ сурат мегирад. Довталаби Озмон дар интихоби забон хангоми хондан ва аз худ кардани осори адабиёти кӯдакон ва наврасон, осори адабиёти классикии тоҷик, адабиёти муосири тоҷик ва адабиёти хориҷӣ (тарҷума ва ё асл) озод аст. Ба довталабе, ки осори бадеии адибони ҷаҳонро бо забонҳои хориҷӣ (русӣ, англисӣ ва ғайра) пешниҳод менамоянд, бартарӣ дода мешавад.

26. Довталаби Озмон метавонад аз намунаҳои эҷодии халқ, аз ҷумла афсона, қисса, рубой, достон, чистон, тегзӯяк, латифа ва ғайра вобаста ба номинатсияи интихобкардаш истифода намояд.

27. Дар даври чоруми Озмон довталаб шарҳи холи мухтасари худ, рӯйхати асарҳои хонда ва азбаркарда (номи шеърӣ аз ёдкардашуда ва номгӯйи асарҳои насри мутолиакардашро бо зикри номи муаллиф) ба комиссияи Озмон дар се нусаха ба таври хатмӣ дар шакли хаттӣ ва электронӣ пешниҳод менамояд. Зикри маълумоти зиёдатӣ, аз ҷумла, мазмуни мухтасари асар, қаҳрамонони он, шакли пурраи шеърӯро ғазалу достон шарт нест.

28. Дар сурати ба талабот ҷавобгӯ набудани номгӯйи асарҳо, пурғалат будани дафтар, ҳамчунин, мукамал набудани матни шеърӯро достонҳо ва ё изофанависӣ намудани миқдори матнҳои азбаркардашуда, холи довталаб кам карда мешавад. Ҳакамони метавонанд, ки ба рӯйхати пешниҳоднамудаи довталаб маҳдуд нашуда, ба ӯ аз асарҳои дигари маълуми машҳури адибони муосиру классико ҷаҳон вобаста ба номинатсияи иштироккардаш савол диҳанд.

29. Агар довталаб хонандаи муассисаи таҳсилоти умумӣ дар даврҳои якум дуюм ва сеюм ба қайд гирифта шуда бошад ва дар даври чоруми Озмон донишҷӯи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ шуда бошад, ҳамчун хонанда дар даври чоруми Озмон

НИЗОМНОМАИ

Озмуни ҷумҳуриявии
«Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст»ЗАМИМАИ 1
ба амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 2 январи соли 2025, №АП-709

иштирок мекунад.

30. Фолиби даври чоруми Озмун, ки сазовори ҷойҳои якум, дуюм, сеюм ва барандаи Шохҷоиза гардидааст, то 5 сол дар Озмун ва минбаъд дар номинатсияи голибонадаш ҳуқуқи иштирок карданро надорад.

31. Мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои дар назди шуба ва раёсатҳои маориф комиссияи қабули ҳуҷҷатҳои довталабони Озмунро таъсис дода, як нафарро ба таври ҳатмӣ котиби масъул таъин менамоянд. Котибони масъули комиссияҳои қабули ҳуҷҷатҳои довталабонро санҷида, дар асоси санад онро ба комиссияи ҷумҳуриявӣ пешниҳод мекунад. Котиби масъули комиссияи суроға, рӯз ва ҷойи баргузори Озмунро ба довталабон тавассути воситаҳои ахбори омма ва масъулон эълон менамояд.

6. ТАЛАБОТ БА ДОВТАЛАБОНИ ОЗМУН

32. Маҳорату истеъдоди довталабони Озмун аз рӯйи хондани осори манзум ва мансури бадеӣ муайян карда мешавад:

- барои довталабони Озмун хондани роман, повест, ҳикоя, новелла ва дигар жанрҳои адабӣ вобаста ба номинатсияи интиҳобкардаш иҷозат дода мешавад;

- довталаб дар хондани шеърҳо (ғазал, қасида, рубой, дубайтӣ, порчаҳо аз дostonҳо ва дигар жанрҳои лирикӣ) вобаста ба номинатсияи интиҳобкардаш озод аст.

7. МЕЪЁРИ АРЗЁБӢ

33. Ҳайати ҳакамони Озмун ба дараҷаи маҳорат ва истеъдоди довталаб аз рӯйи меъёрҳои зерин баҳо медиҳанд:

- барои тавачҷух ба мавзӯҳои Ватану ватандӯстӣ, ваҳдату яқпорчагии Тоҷикистон, тавсифи ғояҳои Истиқлолу озодӣ, инъикоси саҳм ва ташаббусҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар таҳкими давлатдорӣ миллӣ, мавзӯи об ҳамчун сарчашмаи ҳаёт, инсондӯстӣ, хайру саховат, нақӯкорӣ, васфи чашнҳои Наврӯз, Тиргон, Меҳргон, Сада, ишқи поки инсонӣ, эҳсонкорӣ, дӯстӣю бародарӣ, сулҳу субот, бунёди роҳу нақбҳо ва иншооти бузурги аср, корнамоиҳои фарзандони фарзонаи миллат дар бунёдкорӣю ободонӣ;

- барои қобилияти нақл ва тарзи кироат, шарҳи мухтасари асар, маълумот оид ба қаҳрамонони асар, баёни лаҳзаҳои қолиби асар, қобилияти озодбаёнӣ ва санъати суҳанварӣ, хунари ровигӣ, қобилияти лугатдонӣ ва шарҳи маънои лугавии вожаҳо, дарки дурусти мазмун ва муҳтавои асар, таассурот аз хондани асар.

34. Ба ҳар як довталаб барои муаррифии китобҳои хондаш ва нақлу хондани шеърҳо на камтар аз 20 дақиқа вақт дода мешавад.

35. Бо мақсади баҳогузори намудан ба истеъдоди довталабон чадвали 10-ҳола муқаррар карда мешавад. Дар вақти ҳолгузори ба миқдори асарҳои хондашуда, мухтасар баён кардан, дарки мазмуну муҳтавои асар, хониши ифоданок, шарҳу тавзеҳи калимаҳо ва ҷавобҳои пурра 10 ҳол, барои ҷавоби аз ҳуб болотар то 9 ҳол, барои ҷавоби ҳуб то 7-8 ҳол, барои ҷавоби миёна то 5-6 ҳол, барои ҷавоби аз миёна поёнтар то 3-4 ҳол, барои ҷавоби суст 1-2 ҳол гузошта мешавад.

8. ҲАЙАТИ ҲАКАМОН

36. Ҳайати ҳакамони даврҳои Озмуни Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳуриро раиси комиссияи Озмун бо санади дахлдор тасдиқ менамояд. Ҳайати ҳакамон амалҳои зеринро иҷро мекунад:

- тибқи пешниҳоди комиссияи Озмун маҳорату

истеъдоди довталабонро натиҷагирӣ мекунад;

- ҳолҳоро муқаррар карда, бо овоздиҳии кушода голибро муайян менамояд;

- натиҷаи Озмунро дар протокол дарҷ карда, бо имзои аъзои ҳакамон тасдиқ менамояд.

37. Ҳайати ҳакамони даврҳои Озмуни шаҳру ноҳияҳо ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот бо пешниҳоди комиссияи тадорукоти шаҳру ноҳияҳо аз ҷониби раисони шаҳру ноҳияҳо тасдиқ карда мешавад.

38. Ба ҳайати ҳакамони даври Озмуни шаҳрӣ, ноҳиявӣ, деҳоту шаҳрак намоёндогони раёсат, шуба ва бахшҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, омӯзгорон, шоирону нависандагон, олимону рӯзноманигорон, роҳбарони китобхонаҳо, аъзои ҷамъияти китобдӯстон ва иттифоқҳои касаба ворид мешаванд. Шахсе, ки шогирд ё эъзи оилаи ӯ дар Озмун иштирок мекунад, ҳуқуқи ба ҳайати ҳакамон шомил гардиданро надорад. Шумораи ҳайати ҳакамон бо раису аъзо бояд 5 нафар бошад.

39. Хулосаи ҳайати ҳакамони даври чорум дар комиссияи Озмун баррасӣ ва тасдиқ карда мешавад.

40. Комиссияи Озмун дар ҳолати ҷавобгӯӣ набудани хулосаи ҳайати ҳакамон ба талаботи Низомномаи мазкур (дар ҳолатҳои истисноӣ ва ё муайян гардидани иштибоҳоти техникӣ) ҳуқуқи бекор кардани онро дорад. Ҳамчунин, дар сурати ба вучуд омадани мушкилоте, ки дар Низомномаи мазкур пешбинӣ нашудаанд, комиссияи Озмун ваколати ҳалли онро дорад.

9. ТАЪМИНОТИ МОЛИЯВИИ ОЗМУН

41. Харочоти баргузори даврҳои якум, дуюм, сеюм ва харочоти вобаста ба сафарбаркунии голибон ва омӯзгорони онҳо ба даври чоруми Озмун, будубоши онҳо дар маҳалли баргузори Озмун аз ҳисоби бучети мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе, шаҳру ноҳияҳо ва сарчашмаҳои дигари маблағгузорию бо қонунгузори манънагардида пардохт карда мешавад.

42. Голибони даврҳои якум, дуюм, сеюми Озмун ва омӯзгорони онҳо аз ҷониби мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо ба таври моддию маънавӣ ҳавасманд гардонида мешаванд.

43. Омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ки шогирдони онҳо дар даври чоруми Озмун сазовори ҷойҳои якум, дуюм, сеюм ва ё барандаи Шохҷоиза мегарданд, бо нишони «Аълоҷии маориф ва илми Тоҷикистон» сарфароз гардонида мешаванд.

44. Падару модароне, ки фарзандони онҳо дар даври чоруми Озмун голиби ҷойҳои якум, дуюм, сеюм ё барандаи Шохҷоиза мегарданд, бо нишони «Маърифатпарвар» ва «Ифтихорнома»-и Муассисаи давлатии «Китобхонаи миллӣ» сарфароз гардонида мешаванд. Шакл, андоза ва тартиби супорида нишонро Вазорати маориф ва илм таҳия ва тасдиқ менамояд.

45. Ба голибони даври чоруми Озмун ва омӯзгорони онҳо аз ҳисоби маблағҳои фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоиза ва мукофоти пулӣ дода мешавад.

46. Харочоти баргузори чорабиниҳои даври чоруми Озмун аз ҳисоби маблағҳои фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва суратҳисоби махсуси Вазорати маориф ва илм пардохт карда мешавад.

47. Рӯйхати голибони даври чоруми Озмун ва омӯзгорони онҳо аз тарафи комиссияи Озмун омода ва барои маълумот ва шиносӣ ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешаванд.

48. Дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо тартиби додани мукофот ва ҷоизаро раисо-

ни Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо тасдиқ ва амалӣ менамоянд.

49. Барои ҳавасмандгардонии голибони ҳамаи даврҳои Озмун ва омӯзгорони онҳо тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалби сарпарастон иҷозат дода мешавад.

10. ТАРТИБИ ИШТИРОК ДАР
ДАВРИ ЧОРУМИ ОЗМУН

50. Барои иштирок дар даври чоруми Озмун ба комиссияи Озмун ҳуҷҷатҳои зерин дар шакли ҳаттӣ ва электронӣ пешниҳод мешаванд:

- маълумоти мухтасар дар бораи довталаб;
- рӯйхати асарҳои мутолиашуда;
- номи шеър, дoston ё мисраи аввали ашъори азёдшуда;

- нусхаи ҷопӣ ва электронии шеърҳои азёдкарда, рӯйхати асарҳои насрии мутолиакарда бо зикри номи муаллиф;

- нусхаи протоколҳои ҳайати ҳакамони даврҳои якум, дуюм ва сеюми Озмун.

51. Ҳуҷҷатҳои голибони даври сеюми Озмунро ба даври чорум котиби масъули комиссияҳои Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳури ба комиссияи Озмун пешниҳод менамояд.

11. ТАРТИБИ ДАРЁФТИ ШОҲҶОИЗА

52. Барои дарёфти Шохҷоиза довталабе метавонад иштирок намояд, ки дар даври чоруми Озмун дар гурӯҳи номинатсияи худ ҷойи якумро сазовор гардидааст.

53. Дар ҳолати муайян шудани голиби Шохҷоиза натиҷаи ҷойҳои ишғолкардаи голибони ҳамаи гурӯҳи номинатсия як зина боло бардошта мешавад.

54. Барандаи Шохҷоиза довталабе шуда метавонад, ки ба саволҳои иловагии ҳакамон ҷавоб дода тавонад, дафтари ӯ ҷавобгӯии талаботи Низомномаи Озмун буда, рӯйхати асарҳои мутолианаи дода ва азёдкарда мутобиқ ба синну сол ва гурӯҳи худаш бошад. Ҳангоми баҳо додан донистани забонҳои хориҷӣ ва аъзои фаъоли китобхонаҳо будан ба эътибор гирифта мешавад.

12. ИМТИЁЗҶО

55. Хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 9-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11), донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ (бакалавр, магистр), ки дар даври чоруми Озмуни ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» сазовори ҷойҳои 1, 2, 3 ё барандаи Шохҷоиза гардидаанд, ба ихтисоси интиҳобкардашон ба муҳлати се сол бе Озмун ва ройгон дар асоси тавсияномаи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ба муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ ва баъд аз муассисаи олии таълимӣ қабул карда мешаванд. Хонандагон ва донишҷӯёне, ки дар муассисаҳои таълимӣ дар гурӯҳҳои пулакӣ таҳсил мекунад, дар сурати дар даври ҷумҳуриявӣ сазовори ҷойҳои 1, 2, 3 ва ё Шохҷоиза гардидан, ба гурӯҳи ройгони таҳсил гузаронида мешаванд. Тартиби қабули голибони даври чоруми Озмун ва барандаи Шохҷоизаро Вазорати маориф ва илм тибқи муқаррарот муайян менамояд.

56. Довталабони даври чоруми Озмун (хонандагони синфи 11) дар соли ҷорӣ ба ихтисосҳои омӯзгорӣ ва филологияи муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии кишвар бе Озмун ба тариқи ройгон қабул карда мешаванд. Тартиби қабули довталабони даври чоруми Озмунро Вазорати маориф ва илм тибқи муқаррарот муайян менамояд.

57. Вазорати маориф ва илм протокол ва санадҳои голибони Озмунро дар асоси таҳияи тартиби махсус барои 3 сол нигоҳдорӣ намуда, баъдан ба бойгонӣ месупорад.

ҲАЙАТИ
КОМИССИЯИ

муовини Сарвазирӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон (сарпарастӣ соҳа), раиси комиссия;

вазирӣ маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, муовини раиси комиссия;

муовини вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон, котиби комиссия.

Озмуни ҷумҳуриявии
«Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст»

Аъзои комиссия:
сардори раёсати маориф, фарҳанг ва иттилооти Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
мушовири бахши ёрдამчи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои рушди иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа;
президенти Академияи миллии илмҳои

Тоҷикистон;
директори Муассисаи давлатии «Китобхонаи миллӣ»-и Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
муовини вазири фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон;
раиси Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

раиси Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

раиси Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

раиси Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон.

Довталабони Озмуни ҷумҳуриявии «Илм – фурӯғи маърифат» аз рӯйи номинатсияи нав «Зеҳни сунъӣ ва барномасозӣ» сабқат мекунад.

ЗАМИМАИ 2
ба амри Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 2 январи соли 2025, №АП-709

ҶОИЗАҲОИ ОЗМУНИ ҶУМҲУРИЯВИИ «ФУРӯҒИ СУБҲИ ДОНОЙ КИТОБ АСТ»

ЗАМИМАИ 3
ба амри Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 2 январи соли 2025, №АП-709

1. Номинатсияи адабиёти кӯдакону наврасон ва осори шиғоҳӣ (3 гурӯҳ):

- хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 1-4)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 5-8)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 9-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11).

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

2. Номинатсияи адабиёти классикии тоҷик (4 гурӯҳ):

- хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 1-4)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 5-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ходимони илмию адабии муассисаҳои илмиву эҷодӣ, фарҳангу санъат, калонсолон ва намоёндагони касбу кори гуногун

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

3. Номинатсияи адабиёти муосири тоҷик (4 гурӯҳ):

- хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 1-4)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 5-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ходимони илмию адабии муассисаҳои илмиву эҷодӣ, фарҳангу санъат, калонсолон ва намоёндагони касбу кори гуногун

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

4. Номинатсияи адабиёти ҷаҳон (4 гурӯҳ):

- хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 1-4)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ (синфҳои 5-11) ва ибтидоии касбӣ (синфҳои 10-11)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ, баъд аз муассисаҳои таҳсилоти касбӣ (магистрҳо, аспирантҳо, докторантҳо)

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

- омӯзгорони ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ходимони илмию адабии муассисаҳои илмиву эҷодӣ, фарҳангу санъат, калонсолон ва намоёндагони касбу кори гуногун

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	1	70 000
2.	Дуюм	50 000	2	100 000
3.	Сеюм	40 000	3	120 000
Ҳамагӣ:			6	290 000

Шоҳҷоиза

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Номинатсияи кӯдакону наврасон ва осори шиғоҳӣ	140 000	1	140 000
2.	Номинатсияи адабиёти классикии тоҷик	140 000	1	140 000
3.	Номинатсияи адабиёти муосири тоҷик	140 000	1	140 000
4.	Номинатсияи адабиёти ҷаҳон	140 000	1	140 000
Ҳамагӣ:			4	560 000

Маблағи умумӣ барои ҷойҳои якум, дуюм, сеюм ва Шоҳҷоиза

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум	70 000	15	1 050 000
2.	Дуюм	50 000	30	1 500 000
3.	Сеюм	40 000	45	1 800 000
4.	Шоҳҷоиза	140 000	4	560 000
Ҳамагӣ:			94	4 910 000

Маблағ барои омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ки шогирдонашон дар Озмун ҷойҳои 1, 2, 3 ва Шоҳҷоизаро мегиранд

№	Ҷой	Маблағ	Шумораи ҷоизагиранда	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Якум, дуюм, сеюм	20 000	54	1 080 000
2.	Шоҳҷоиза	20 000	4	80 000
Ҳамагӣ:			58	1 160 000

Харочоти иловагӣ

№	Харочот	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Омода кардани ҷомҳои Шоҳҷоиза, ҷойҳои якум, дуюм, сеюм ва «Диплом»-и ғолибони Озмун ва харочоти дигар	600 000 (шашсад ҳазор)

Маблағи умумӣ

№	Ҷоиза ва харочот	Шумораи умумӣ	Маблағи умумӣ (бо сомонӣ)
1.	Барои ҷоизаҳо ва Шоҳҷоиза	94	4 910 000
2.	Барои омӯзгорон	54+4	1 160 000
3.	Омода кардани ҷомҳои Шоҳҷоиза, ҷойҳои якум, дуюм, сеюм ва «Диплом»-и ғолибони Озмун ва харочоти иловагӣ	-	600 000
Ҳамагӣ:			6 670 000

Дар панҷ соли оянда дар ҳар маҳалли аҳолинишин, ки беш аз 100 оила зиндагӣ мекунад, бояд як муассисаи томактабӣ бунёд карда шавад.

РҶҲАТИ АДАБИЁТИ ТАВСИЯШАВАНДА БАРОИ ДОВТАЛАБОНИ ОЗМУНИ ҶУМҲУРИЯВИИ «ФУРҶИ СУБҲИ ДОНОЙ КИТОБ АСТ»

ЗАМИМАИ 4

ба амри Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

аз 2 январи соли 2024, №АП-709

1. Номинатсияи адабиёти кӯдакону наврасон ва осори шиғоҳӣ:

- хондани афсонаҳои халқи тоҷик, латифа ва аз ёд кардани порчаҳо аз осори манзуми мансури шиғоҳӣ, латифаю зарбулмасал, мақолҳои халқӣ, чистонҳо;

- хондани ҳикояҳо аз «Гулистон», «Бустон»-и Саъдии Шерозӣ, «Баҳористон»-и Абдурахмони Ҷомӣ, «Рисолаи дилкушо»-и Убайди Зоконӣ, «Таҳзиб-ус-сибён»-и Садриддин Айнӣ, порчаҳо аз осори манзуми шоирони барҷастаи классикӣ (Абуабдулло Рӯдакӣ, Абулқосим Фирдавсӣ, Саъдии Шерозӣ, Сайидои Насафӣ ва дигарон), аз ашъори манзуми мансури бачагонаи устод Садриддин Айнӣ, Абулқосим Лоҳутӣ, Мирзо Турсунзода, Аминҷон Шукӯҳӣ, Пӯлод Толис, Ғаффор Мирзо, Сотим Улуғзода, Абдусалом Дехотӣ, Боқӣ Раҳимзода, Баҳром Фирӯз, Гулназар Келдӣ, Муҳаммад Ғойиб, Раҳмат Назрӣ, Насим Раҷаб, Ғанӣ Ҷӯразода, Юсуфҷон Аҳмадзода, Наримон Бақозода, Али Бобочон, Асад Гулзодаи Бухороӣ, Маҳмуд Диёрӣ, Мирсаид Миршакар, Шарифи Муҳаммадёр, Маҳбуба Неъматова, Убайд Раҷаб, Нуъмон Розик, Ҷӯра Ҳошимӣ, Муродалӣ Собир, Абдусаттори Раҳмон, Салоҳиддини Садриддин, Азизи Азиз, Сайқал Самеъзода, Шодӣ Саттор, Болта Ортиқов, Ғаффоралӣ Сафар, Гулҷеҳра Сулаймонӣ, Муҳаммадалишоҳи Ҳайдаршоҳ, Бобо Ҳочӣ, Ақобир Шарифӣ, Ато Мирҳоча, Гулҷеҳра Муҳаммадиева, Латофат Кенчаева ва дигарон;

2. Номинатсияи адабиёти классикӣ:

- намунаҳои насри ривоятӣ аз «Ҷомеъ-ул-ҳикоят», «Ҷаҳор дарвеш», «Ҷазору як шаб», «Тӯтинома», «Синдбоднома», «Калила ва Димна», «Самаки айёр», «Марзбоннома», «Абумуслимнома», «Доробнома» ва ғайра;

- осори насри классикӣ - «Корномаи Ардашери Бобакон», «Калила ва Димна», «Ёдгори Бузургмеҳр», «Сафарнома»-и Носири Хусрав, «Қобуснома»-и Унсурмаолии Кайковус, «Гулистон»-и Саъдии Шерозӣ, «Баҳористон»-и Абдурахмони Ҷомӣ, «Бадоеъ-ул-вақоеъ»-и Зайниддин Маҳмуди Восифӣ, «Ахлоқи Муҳсинӣ»-и Хусайн Воизи Кошифӣ, «Наводир-ул-вақоеъ»-и Аҳмади Дониш ва ғайра;

- аз ёд кардани ашъори шоирон аз рӯйи жанр;

- на кам аз 100 ғазал аз Абуабдулло Рӯдакӣ ва ҳамасрони ӯ, Санони Ғазнавӣ, Шайх Фаридаддини Аттор, Адиб Собир Тирмизӣ, Ҷалолиддини Балхӣ, Саъдии Шерозӣ, Амир Хусрави Дехлавӣ, Фаҳриддини Ироқӣ, Ҳофиз Шерозӣ, Камоли Хучандӣ, Хочуи Кирмонӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Мир Алишер Навоӣ, Камолиддини Биноӣ, Бадриддини Ҳилолӣ, Абдурахмони Мушфиқӣ, Абдулқодири Бедил, Зебуниссо, Соиб Табрзӣ, Сайидои Насафӣ, Абдулқодирхочаи Савдо, Шамсиддин Шохин, Ҳочӣ Хусайни Кангуртӣ ва дигарон;

- рубоӣ ва дубайтӣ - на кам аз 120 рубоӣ ва дубайтӣ аз Абуабдулло Рӯдакӣ ва ҳамасрони ӯ, Абуали

ибни Сино, Адиб Собир Тирмизӣ, Ҷалолиддини Балхӣ, Бобо Тоҳири Урён, Умари Хайём, Аттори Нишопурӣ, Саъдии Шерозӣ, Ҳофиз Шерозӣ, Камоли Хучандӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Мир Алишер Навоӣ, Абдулқодири Бедил, Соиб Табрзӣ ва дигарон;

- қасида - на кам аз 100 байт аз Абуабдулло Рӯдакӣ ва ҳамасрони ӯ, Кисоии Марвазӣ, Абулқосим Унсурӣ, Анвари Абевардӣ, Абулқосим Фарруҳии Сиистонӣ, Абунаҷм Манучехрии Домғонӣ, Адиб Собир Тирмизӣ, Масъуди Саъди Салмон, Носири Хусрав, Ҳоқонии Шервонӣ, Ҳаким Санони Ғазнавӣ, Камолиддин Исмоили Исфохонӣ, Ҷалолиддини Балхӣ, Саъдии Шерозӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Абдулқодири Бедил, Шамсиддин Шохин ва дигарон;

- порча аз достон - на кам аз 150 байт аз Абуабдулло Рӯдакӣ ва ҳамасрони ӯ, Абумансури Дақиқӣ, Абулқосим Фирдавсӣ, Санони Ғазнавӣ, Аттори Нишопурӣ, Низомии Ганҷавӣ, Ҷалолиддини Балхӣ, Амир Хусрави Дехлавӣ, Хочуи Кирмонӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Бадриддин Ҳилолӣ, Абдулқодири Бедил, Камолиддини Биноӣ, Фитрати Зардӯзи Самарқандӣ, Ҷунайдуллоҳи Ҳозик, Мирзо Содики Муншӣ, Шамсиддин Шохин ва дигарон;

- дигар навъҳои шеърӣ - китъа, мухаммас, мусаммат, мусаллас, тарҷеъбанд, таркиббанд ва ғайра - 100 байт.

3. Номинатсияи адабиёти муосирӣ тоҷикӣ:

- аз ёд кардани рубоӣ, дубайтӣ, ғазал, порчаҳо аз достону насрави ва сурудҳои халқӣ аз эҷодиёти даҳонии халқ;

- осори насрии адибони муосир - ҳикояҳо, новеллаҳо, повестҳо, романҳо, намоишномаҳо, ёддоштҳо ва очеркҳои Садриддин Айнӣ, Ҷалол Иқромӣ, Сотим Улуғзода, Раҳим Ҷалил, Ҳаким Карим, Фотех Ниёзӣ, Фазлиддин Муҳаммадиев, Абдумалик Баҳорӣ, Пӯлод Толис, Баҳром Фирӯз, Ҷумъа Одина, Урун Кӯҳзод, Юсуф Ақобиров, Сорбон, Саттор Турсун, Абдулхамид Самад, Меҳмон Бахтӣ, Кароматулло Мирзо, Гулрухсор, Иноят Насриддинов, Ато Ҳамдам, Бароти Абдурахмон, Ҷонибеки Ақобир, Шералӣ Мӯсо, Равшани Ёрмуҳаммад, Маъруф Бобочон, Бахтиёр Муртазо, Муҳаммадзамони Солех, Сайф Раҳимзодаи Афардӣ, Баҳманёр, Юнус Юсуфӣ, Муҳибуллои Қурбон, Шераки Ориён (Абдураффеъ Рабизода), Марямбонуи Фаргонӣ, Мансур Сурӯш, Мирзо Насриддин, Диловари Мирзо, Абдуғафтори Абдуҷаббор, Мачид Салим, Равшани Маҳсумзод, Ато Мирҳоча, Анвар Олим, Аброри Зоҳир, Сирочиддин Иқромӣ, Сайид Раҳмон, Мирзо Шукурзода, Муаззама, Мутеулло Начмиддинов, Додоҳони Эгамзод, Начмиддини Шохинбод, Баҳром Фирӯз, Искандари Ҳамроҳқул, Шодон Ҳаниф, Расул Ҳодизода, Давлатшоҳи Тоҳирӣ, Ҳочӣ Содик, Ҳакималӣ Назаралӣ, Абдуғафтори Партав, Маҳкам Пӯлод, Айюб Кенча, Истад Қосимзода, Сирочиддин Қосимзода, Раҷаб Мардон, Ғаффор Мирзо,

Султон Мирзошоев, Мирсаид Миршакар, Абдурауф Муродӣ, Тоҳири Муҳаммадризо, Шералӣ Мӯсо, Бурҳон Ғанӣ, Муҳаммад Ғойиб, Карим Давлат, Абдусалом Дехотӣ, Шохмузаффар Ёдгорӣ, Матлубаи Ёрмирзо, Исроил Иброҳим, Ҳабиб Имомӣ, Қулмуҳаммади Абдулҳусейн, Ҳилолиён Аскар, Самад Ғанӣ, Саидахмади Зардон, Шохназир Назиров, Назрулло Тиллозода, Султонмуроди Одина, Муҳаммадраҳими Сайдар, Аъзам Сидқӣ, Ҳочӣ Содик, Тоҷӣ Усмон, Баҳодур Файзулло, Ибод Файзулло, Неъматуллои Худойбахш, Шарифи Халил ва дигарон;

- асарҳои драмавӣ аз Абулқосим Лоҳутӣ, Ғанӣ Абдулло, Нурулло Абдуллоҳ, Абдуғафтори Абдуҷаббор, Сафармуҳаммад Айюбӣ, Файзулло Ансорӣ, Абдусалом Атобоев, Тӯраҳон Аҳмадхонов, Меҳмон Бахтӣ, Абдумалик Баҳорӣ, Муҳаммад Ғойиб, Ҷалол Иқромӣ, Шамсӣ Қиём, Ҷумъа Қуддус, Фазлиддин Муҳаммадиев, Султон Сафар, Аъзам Сидқӣ, Мансур Сурӯш, Ҳочӣ Содик, Шодӣ Солех, Нур Табаров, Ато Ҳамдам, Аминҷон Шукӯҳӣ, Сотим Улуғзода ва дигарон;

- ашъори шоирони муосир - на кам аз 100 ғазал, рубоӣ ва дубайтӣ ва порча аз достон аз эҷодиёти Садриддин Айнӣ, Туграли Аҳрорӣ, Абулқосим Лоҳутӣ, Зуфархон Ҷавҳарӣ, Пайрав Сулаймонӣ, Ҳабиб Юсуфӣ, Мирзо Турсунзода, Суҳайлӣ Ҷавҳаризода, Ҳайрат Шанбевода, Аминҷон Шукӯҳӣ, Муҳиддин Аминзода, Боқӣ Раҳимзода, Нодир Шанбевода, Мирсаид Миршакар, Абдусалом Дехотӣ, Файзулло Ансорӣ, Ғаффор Мирзо, Ҳабибулло Файзулло, Ғойиб Сафарзода, Муъмин Қаноат, Қутбӣ Киром, Лоик Шералӣ, Бозор Собир, Масгон Шералӣ, Гулрухсор, Гулназар Келдӣ, Шохмузаффар Ёдгорӣ, Жола Бадель, Абдулло Қодирии Мумтоз, Султон Шохзода, Ашӯр Сафар, Сайидалӣ Маъмур, Ширин Бунёд, Аскар Ҳаким, Ҳақназар Ғойиб, Салимшо Ҳалимшо, Саидҷон Ҳакимзода, Пиримқул Сатторӣ, Камол Насрулло, Раҳмат Назрӣ, Низом Қосим, Искандари Хатлонӣ, Зулфия Атой, Муҳаммад Ғойиб, Мирзо Файзалӣ, Фарзона, Доро Начот, Назрӣ Яздонӣ, Алимӯхаммад Муродӣ, Ҷалолиддин Каримзода, Зиё Абдулло, Рустам Ваҳҳобзода, Аҳмадҷони Раҳматзод, Муҳаммадали Аҷамӣ, Озарахш, Ато Мирҳоча, Сиёвуш, Озар, Салими Зарафшонфар, Абдуҷаббори Суруш, Парда Ҳабиб, Давлат Сафар, Раънои Мубориз, Давлати Раҳмонӣён, Лаълҷубаи Мирзоҳасан, Муҳтарам Ҳотам, Сафар Амирхон, Назруллоҳи Азизӣён, Одина Азимӣ, Нукраи Суннатниё, Хайрандеш, Қувват Давлат, Олимхон Исмаилов, Сафар Аюбзодаи Маҳзун, Гурез Сафар, Шаҳрия, Усмон Шарифзода, Адибаи Хучандӣ ва дигарон;

- дигар навъҳои шеърӣ - 100 байт аз шоирони муосирӣ тоҷикӣ;

4. Номинатсияи адабиёти ҷаҳонӣ:

- барои хонандагони синфҳои 1-4 аз осори манзум ва мансури адабиёти бачагонаи ҷаҳонӣ. Аз ҷумла:

- адибони рус: Александр Пушкин,

Михаил Лермонтов, Иван Крилов, Иван Бунин, Александр Островский, Николай Гогол, Лев Толстой, Антон Чехов, Константин Ушинский, Алексей Толстой, Николай Носов, Иван Тургенев, Максим Горкий, Сергей Есенин, Виталий Бианки, Михаил Пришвин, Михаил Шолохов, Самуил Маршак, Валентин Катаев, Эдуард Успенский, Василий Шукшин, Сергей Михалков, Агния Барто, Аркадий Гайдар, Валентин Распутин, Расул Ғамзатов, Корней Чуковский, Виктор Драгунский, Валентина Осеева, Владимир Сутеев, Самуил Маршак, Константин Паустовский, Борис Житков, Андрей Усачёв ва дигарон;

- адибони шарк: Муҳаммад Иқболи Лоҳурӣ (Покистон), Халилуллоҳи Халилӣ (Афғонистон), Эраҷ Мирзо (Эрон), Фуруғи Фаррухзод (Эрон), Содик Ҳидоят (Эрон), Нодир Нодирпур (Эрон), Борик Шафай (Афғонистон), Робиндранат Такур (Ҳиндустон), Прем Чанд (Ҳиндустон) ва дигарон;

- адибони дигар: Ҳамза Ҳакимзода Ниёзӣ (Ўзбекистон), Ғафур Ғулом (Ўзбекистон), Абдулло Қодирӣ (Ўзбекистон), Чингиз Айтматов (Қирғизистон), Рюноске Акутагава (Япония), Азиз Несин (Туркия), Маликушшуаро Баҳор (Эрон), Нодар Думбадзе (Гурҷистон), Василий Гулеури (Гурҷистон), Ирма Маласидзе (Гурҷистон) Спиридон Вангели (Молдова), Эно Рауд (Эстония), Нино Накашидзе (Гурҷистон), Вайнилайтис Мартинас (Литва), Машёғас Пранас (Литва), Тсао Вэнсюан (Чин), Худойберди Тўхтабоев (Ўзбекистон), Азиза Ҷаъфарзода (Озарбойҷон), Хажак Гулназарян (Арманистон), Владимир Короленко (Украина), Сулаймон Сонӣ Охундзода (Озарбойҷон), Карл Фриш (Олмон), Марсел Эме (Франсия), Отфрид Пройслер (Олмон), Доналд Биссет (Англия), Даниел Дефо (Англия), Эдвард Лир (Англия), Виктор Гюго (Франсия), Ханс Кристиан Андерсен (Дания), Редьярд Киплинг (Англия), Алан Милн (Англия), Чеймс Хэрриот (Англия), Чералд Даррелл (Англия), Клайв Люис (Ирландия), Фрэнсис Элиза Ходгсон Бернетт (Англия), Астрид Линдгрэн (Шветсия), Александр Дюма (Франсия), Ги де Мопассан (Франсия), Артур Конан Дойл (Англия), Бародарон Грим (Олмон), Шарл Перро (Фаронса), Чанни Родари (Италия), Вилгелм Гауф (Олмон), Чонатан Свифт (Англия), Мария Тереса Андруэтто (Аргентина), Пьердоменико Баккаларио (Италия), Антуан де Сент-Экзюпери (Фаронса), Люис Кэрролл (Англия), Рудолф Эрих Распе (Олмон), Стивенсон Роберт (Шотландия), Селма Лагерлёф (Шветсия), Чон Бойн (Ирландия), Холли Вебб (Англия), Жаклин Вудсон (ИМА), Русе Лагеркранс (Шветсия), Чарлз де Линт (Канада), Свен Нурдквист (Шветсия), Ури Орлев (Исроил), Мария Парр (Норвегия), Филип Пулман (Англия), Улф Старк (Шветсия), Нахоко Уэхаси (Ҷопон), Тод Штрассер (ИМА), Чоан Кэтли Роллинг (Англия), Чек Лондон (ИМА), Эрнест Сетон-Томпсон (Канада), Эрнест Хемингуэй (ИМА), Марк

РҶҲАТИ АДАБИЁТИ ТАВСИЯШАВАНДА БАРОИ ДОВТАЛАБОНИ ОЗМУНИ ҶУМҲУРИЯВИИ «ФУРҶИ СУБҶИ ДОНОӢ КИТОБ АСТ»

Твен (ИМА), Габриэл Гарсиа Маркес (Колумбия), Чозл Харрис (ИМА), Кадно Эйко (Чопон), Ло Ин (Чин), Чжан Юантсе (Чин), Махдӣ Озари Яздӣ (Эрон), Муҳаммад Аслонӣ (Эрон), Хусрави Бобоҳонӣ (Эрон), Шукӯҳи Қосимниё (Эрон), Калаҳари Фиребо (Эрон), Кришан Чандар (Ҳиндустон), Бкишам Сахни (Ҳиндустон), Рамврикша Бенипури (Ҳиндустон), Файз Аҳмади Файз (Покистон), Алий Сардор Чафри (Ҳиндустон), Накиб Маҳфуз (Миср), Иброҳим ал-Куни (Либия) ва дигарон.

- барои гуруҳҳои дигар:

- осори насрӣ ва аз бар кардани на кам аз 500 байт аз эҷодиёти адибони ҷаҳон. Аз ҷумла:

- адабиёти рус дар баҳши назм, наср ва драма - Александр Пушкин, Михаил Лермонтов; дар баҳши масал - Иван Крылов, дар баҳши назм, наср ва драма - Александр Грибоедов, Иван Бунин, Борис Пастернак, Александр Островский, Николай Гогол, Иван Тургенев, Фёдор Достоевский, Лев Толстой, Антон Чехов, Максим Горкий, Михаил Булгаков, Александр Блок, Владимир Маяковский, Анна Ахматова, Марина Цветаева, Сергей Есенин, Андрей Платонов, Владимир Набоков, Иосиф Бродский, Михаил Шолохов, Александр Солженицин, Василий Шукшин, Валентин Распутин, Андрей Волос ва дигарон;

- адабиёти Украина, Беларус ва назди Балтика дар баҳши назм, наср ва драма - Максим Танк, Эдуардас Межелайтис, Янка Купала, Тарас Шевченко, Леся Украинка, Якуб Колас, Юстинас Мартинкявичюс, Олес Гончар, Йонас Авижюс, Юрий Ритхэу ва дигарон;

- адабиёти Осиёи Марказӣ (ӯзбек, туркман, казок, қирғиз) дар баҳши назму наср ва драма - Абай, Алишер Навоӣ, Машраб, Увайсӣ, Нодири, Фуркат, Хамза Ҳакимзода Ниёзӣ, Фафур Ғулум, Эркин Воҳидов, Олжас Сулаймонов, Абдулло Орипов, Абдулло Қодирӣ, Мухтор Аевзов, Чингиз Айтматов ва дигарон;

- адабиёти Қафқоз дар баҳши назму наср ва драма - Шота Руставели, «Довуди Сосунӣ», Мирзо Фатҳалӣ Охундов, Хачатур Абовян, Аветик Исаакян, Расул Ғамзатов, Отар Чиладзе, Самад Вурғун, Нодар Думбадзе, Грант Матевосян ва дигарон;

- адабиёти кишварҳои Амрико ва Канада дар баҳши назм, наср ва драма - Филип Френо (ИМА), Генри Уодсворт Лонгфелло (ИМА), Уолт Уитмен (ИМА), Вашингтон Ирвинг (ИМА), Чеймс Фенимор Купер (ИМА), Эдгар Аллан По (ИМА), Марк Твен (ИМА), Теодор Драйзер (ИМА), Чек Лондон (ИМА), Фрэнсис Скотт Фитсчералд (ИМА), Виллям Фолкнер (ИМА), Эрнест Хемингуэй (ИМА), Чон Стейнбек (ИМА), Маргарет Митчелл (ИМА), Грэм Грин (ИМА), Джером Сэлинджер (ИМА), Рэй Брэдбери (ИМА), Курт Воннегут (ИМА), Харпер Ли (ИМА), Эдгар Лоуренс Доктору (ИМА) Кормак Маккарти (ИМА), Кен Кизи (ИМА), Стивен Кинг (ИМА), Чонатан Франзен (ИМА), Маргарет Этвуд (Канада), Элис Манро (Канада) ва дигарон.

- адабиёти Амрикои Лотинӣ дар баҳши назм, наср ва драма - Габриэла Мистрал (Чили), Пабло Неруда (Чили), Жоржи Амаду (Бразилия), Габриэл Гарсиа Маркес (Колумбия), Хорхе Луис Борхес (Аргентина), Мигел Астуриас (Гватемала), Марио Варгас Лйоса (Перу), Хулио Кортасар (Аргентина), Карлос Фуэнтес, Хуан Рулфо (Мексика) ва дигарон;

- адабиёти кишварҳои Аврупо дар баҳши назм, наср ва драма - Ҳомер, Со-

фокл, Эсхил, Аристофан (Юнони қадим), Апулей (Рими бостон), Данте (Италия), Федерико Гарсиа Лорка (Испания), Чованни Боккаччо (Италия), Чеймс Чойс (Ирландия), Виллям Шекспир (Англия), Лессинг, Гердер, Шиллер, Иоганн Волфганг фон Гёте (Олмон), Виктор Гюго (Франсия), Ромен Роллан (Франсия), Франсуа Рабле (Франсия), Жан Расин, Молйер, Лафонтен, Волтер, Монтескё, Жан-Жак Руссо, Бомарше (Франсия), Калдерон (Испания), Голдони, Готси (Италия), Мигел Сервантес (Испания), Даниел Дефо (Англия), Валтер Скотт (Шотландия), Фредерик Стендал (Франсия), Чорч Байрон (Англия), Оноре де Балзак (Франсия), Александр Дюма (Франсия), Жорж Санд (Франсия), Ханс Кристиан Андерсен (Дания), Виллям Теккерей (Англия), Чарлз Диккенс (Англия), Гюстав Флобер (Франсия), Жюль Верн (Франсия), Эмил Золя (Франсия), Анатоли Франс (Франсия), Ги де Мопассан (Франсия), Чорч Бернард Шоу (Англия), Артур Конан Дойл (Англия), Этел Лилиан Войнич (Англия), Редьярд Киплинг (Англия), Марсел Пруст (Франсия), Виржиния Вулф (Англия), Франс Кафка (Австрия), Грэм Грин (Англия), Албер Камю (Франсия), Дэвид Митчелл (Англия), Жоан Роулинг (Англия), Генрик Ибсен (Норвегия), Шарлотта Бронте (Англия), Эмили Бронте (Англия), Генрик Сенкевич (Литва-Лахистон), Морис Метерлинк (Нидерланд), Бернард Шоу (Англия), Томас Манн (Олмон), Герман Гессе (Олмон), Жан Пол Сартр (Франсия), Сэмюэл Беккет (Ирландия), Шарл де Костер (Белгия), Ярослав Гашек (Чехия), Уилям Голдинг (Англия), Кнут Гамсун (Норвегия), Лион Фейхтвангер (Олмон), Алберто Моравиа (Италия), Люис Кэрролл (Англия), Рафаэлло Чованолли (Италия), Болеслав Прус (Лахистон), Генрих Гейне (Олмон), Бертолт Брехт (Олмон), Томас Манн (Олмон), Герман Гессе (Олмон), Сомерсет Моэм (Англия), Ярослав Гашек (Чехия), Кадзуо Исигуро (Япония-Англия), Меша Селимович (Сербия-Босния-Герсеговина), Жозе Сарамаго (Португалия), Олдос Хаксли (Англия), Эрих Мария Ремарк (Олмон), Эрнст Теодор Амадей Гофман (Олмон), Антуан де Сент-Экзюпери (Франсия), Чорч Оруэлл (Англия) ва дигарон;

- адибони Эрону Афғонистон, Ҳиндустон ва Покистон дар баҳши назм, наср ва драма - Муҳаммад Иқболи Лоҳурӣ (Покистон), Маликушшуаро Баҳор (Эрон), Нимо Юшич (Эрон), Эрач Мирзо (Эрон), Парвини Ӯтисомӣ (Эрон), Халилуллоҳи Халилӣ (Афғонистон), Зиё Қоризода (Афғонистон), Аҳмади Шомлу (Эрон), Сухробӣ Сипехрӣ (Эрон), Нодири Нодирпур (Эрон), Бориқ Шафӣ (Афғонистон), Фуруғи Фаррухзод (Эрон), Нусрати Раҳмонӣ (Эрон), Восифи Бохтарӣ (Афғонистон), дар баҳши наср - Муртазо Мушфиқ Козимӣ (Эрон), Содик Ҳидоят (Эрон), Бузург Алавӣ (Эрон), Симин Донишвар (Эрон), Хушанг Гулширӣ (Эрон), Маҳмуди Давлатободӣ (Эрон), Аббос Маъруфӣ (Эрон), Робиндранат Такур (Ҳиндустон), Прем Чанд (Ҳиндустон), Урхон Помук (Туркия), Азиз Несин (Туркия) ва дигарон;

- адабиёти Осиё ва кишварҳои арабӣ дар баҳши назм, наср ва драма - Рюноске Акутагава (Япония), Кобо Абэ (Япония), Лу Син (Чин), Мо Ян (Чин), Чуброн Халил Чуброн (Лубнон), Накиб Маҳфуз (Ҷумҳурии Мисри Араб), Азиз Несин (Туркия), Иброҳим Ал-Куни (Лубнон), Маҳмуд Саид (Ироқ), Муҳаммад Зифзоф (Марокаш) ва дигарон.

ЗАБОНОМУӢ

Муҳовараи мухтасари забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ

(Барои омӯзгорону хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ (синфҳои 5-11), устодону донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи махсус, олии касбӣ ва кормандони соҳаи маориф ва илм)

Тоҷикӣ	Русӣ	Англисӣ	Ово-навишт
ДОНИШГОҶ – УНИВЕРСИТЕТ - UNIVERSITY			
Ман омӯзгор ҳастам.	Я преподаватель.	I am a teacher.	[aɪ æm ə 'ti:tʃə]
Ман дар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни кор мекунам.	Я работаю в Таджикском государственном педагогическом университете имени С. Айни.	I work at Tajik State Pedagogical University named after Sadriddin Ayni.	[aɪ wɜ:k æt 'tɑ:dʒɪk steɪt pedə'gɒdʒɪkəl ju:nɪ'vɜ:sɪti neɪmd 'ɑ:fə sɑdrɪddɪn aɪni]
Ман муаллими калони фанни биология ҳастам.	Я старший преподаватель биологии.	I am a senior biology teacher.	[aɪ æm ə 'si:nɪə baɪ'vɒlədʒɪ 'ti:tʃə]
Интихоби таҳсилоти олии ҳамеша душвор аст.	Выбирать высшее образование всегда трудно.	Choosing a higher education path is always hard.	[ˈtʃu:zɪŋ ə 'haɪə dʒu'keɪʃn pɑ:θ ɪz 'ɔ:lw(e)ɪz hɑ:d]
Шумо мехоҳед ба мартабаи баланд бирасед?	Вы хотите делать карьеру?	Do you want to make a career?	[du: ju: wɒnt tu: meɪk ə kə'ɪəriə]
Ман ба шумо дар бораи донишгоҳи худ маълумот медиҳам.	Я расскажу вам о моем университете	I am going to tell you about my university.	[aɪ æm 'gəʊɪŋ tu: tel ju: ə 'baʊt maɪ ju:nɪ'vɜ:sɪti]
Ман забони англисиро омӯхта истодаам.	Я изучаю английский язык.	I am studying English.	[aɪ æm 'stʌdɪŋ 'ɪŋɡlɪʃ]
Курси мазкур 4 сол идома меёбад.	Курс длится четыре года.	The course lasts 4 (four) years.	[ðə kɔ:s la:sts fɔ: ʃi:(r)z]
Зинаи бакалавриятро ба даст овардан	Получить степень бакалавра	To get a bachelor degree	[tu: get ə 'bæʃlələ dɪ 'ɡri:]
Ариза додан барои ба даст овардани зинаи магистр	Подать заявление на получение степени магистра	To apply for a master's degree.	[tu: ə'plɑɪ fɔ: ə 'mɑ:stə'z dɪ 'ɡri:]
Ман зинаи магистрро ба даст меорам.	Я получу степень магистра.	I get the degree of Master of Art.	[aɪ get ðə dɪ 'ɡri: ɒv 'mɑ:stə ɒv ɑ:t]
Донишгоҳи мо калон аст.	Наш университет большой.	Our university is large.	[ˈaʊə ju:nɪ'vɜ:sɪti ɪz lɑ:dʒ]
Он якчанд хобгоҳ дорад.	При нём имеется несколько общежитий.	It has some dormitories.	[ɪt hæz sʌm 'dɔ:mɪtrɪz]
Ман донишҷӯи курси якум нестам.	Я не первокурсник.	I am not a freshman.	[aɪ æm nɒt ə 'freʃmən]
Ман дар курси дуюм таҳсил менамоям.	Я учусь на втором курсе.	I am a sophomore.	[aɪ æm ə 'sɒfəmə:]
Ман хатмкунанда мебошам.	Я выпускник.	I am a graduate.	[aɪ æm ə 'ɡrædʒəɪt]
Як семестр 16 ҳафта давом мекунад.	Один семестр продолжается 16 недель.	One semester lasts 16 (sixteen) weeks.	[wʌn sɪ'mestə lɑ:sts sɪk'sti:n weeks]
Дар давоми таҳсил...	В течение учёбы...	During the study...	[ju: mlst pɑ:s ɪg'zæmz]

(Давом дорад)

ЭЪТИРОФ

АҲМАДШОҲИ МАСЪУД: ЭМОМАЛӢ РАҲМОН – ПОЯГУЗОРИ СУЛҲ

Собиқ вазири муҳофизати Ҷумҳурии Ислони Афғонистон, Қаҳрамони миллии ин кишвар Аҳмадшоҳи Масъуд ба як сарбозаш қисса мекунад, ки чун бори аввал бо Сарвари кишвари Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон вохӯрам, эҳсос кардам, ки он кас, воқеан, марди ватандӯст ва фидойи мебошад, чунки барои миллату давлат чони худро дарег надошт, ба муҳолифони пешниҳод кард, ки мо тоҷикем ва бо тоҷик буданамон бояд фахр кунем, биёед, барои сулҳ ва ваҳдат талош варзем.

Вақте бо ман вохӯри намуд, фақат як сухан мегуфт: «Мову Шумо тоҷик ҳастем ва ҳамчун бародар, биёед, дасти якдигарро гирифта, дар Тоҷикистону Афғонистон сулҳу ваҳдатро барқарор кунем. Вақте бо ин чеҳраи бузурги сиёсӣ сухбат мекардам, эҳсосам ин буд, ки гурури аҷлодиямро бедор кард ва иқдом гирифтам, ки барои мусоидат ва миёнҷигарӣ ба баргузори музокироти байни тоҷикон дар солҳои 1993-1996 дар раванди истиқрори сулҳ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон саҳм гузорам. Бо хости Худованди меҳрубон ман бо Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон рӯз аз рӯз наздиктар ва бародари самимӣ шудем».

Он замон баъзе аз кишварҳои ҳамсоя ва ҷаҳон, яке пайи дигаре гуруҳи муҳолифони ёри меоданд. Ҷар замон Сарвари давлат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо Қаҳрамони миллии Афғонистон Аҳмадшоҳи Масъуд дар мавзӯҳои сиёсӣ табодули назар

мекарданд ва ҳадафшон ягона буд: аз нобудӣ эмин доштани тоҷикон.

Аҳмадшоҳи Масъуд мегӯяд, вақте ки бо Пешвои тоҷикон, Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон мулоқот намудам, хулоса баровардам, ки аз ин пас бо душман бо роҳи гуфтушунид, ба монанди муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон корхоро анҷом медиҳам, вале душманони ман намехоҳанд ба тариқи гуфтушунид дар Афғонистон сулҳу ваҳдат барқарор шавад, ҳоло ки душманони ман ҳам мусулмон ҳастанд, ба онҳо бо садо баланд мегуфтам, ки мусулмониро аз Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон омӯзд, зеро дар дини мубини ислом куштор, хунрезӣ нест, дини ислом дини сулҳу ваҳдат ва оромӣ мебошад.

Вақте муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон 27 июни соли 1997 ба Федератсияи Россия сафар карда, Созишномаи истиқрори сулҳу ваҳдати миллиро имзо кард, бо ман тамос гирифт ва гуфт: «Дӯсти азизам, бародари ҷониям, ёри вафодорам, ман барои сулҳу ваҳдати пойдор имзо гузоштам».

Шоҳиди Президенти кишвар, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳадду қанор надошт, мераксиду шодӣ мекард бо мардуми хеш. Ман дафъатан ба тамоми муҳолифони худ садо кардам: «Биёед, аз Сарвари кишвари Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ибрат гирем, сулҳу оромиро дар кишвар барқарор кунем».

Сарвари кишвари тоҷикон Эмомалӣ Раҳмон бо як баёнӣ мардона ба мо намунаи ибрат гардид. Оре, ин аст гурури шукӯҳи тоҷикон! Бояд ҳамаи тоҷикони ҷаҳон бо Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон

ифтихор кунанд.

Бовари комил дорам, ки Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба яке аз давлатҳои амнтарин мубаддал мегардонад ва дуо мекунам, ки Худованди меҳрубон дӯсти азизи маро ба ҳамаи қуллаҳои баланд расонад, бигзор сулҳу ваҳдат поянда бошад, дар давлати Тоҷикистон ва дар корхояш муваффақият ато намо.

Сарбоз ба Аҳмадшоҳи Масъуд суол медиҳад, ки ин қадар дуои некро барои чӣ дар ҳақки Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон, Сарвари кишвари Тоҷикистон кардӣ. Аҳмадшоҳи Масъуд мегӯяд: «Ман дар зиндагӣ дӯстони зиёде дорам, аммо Ҷаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон барои ман ёри бовафо ва дӯсти наздик мебошад». Баъд ашқи чашм мерезаду мегӯяд: «Худованди меҳрубон дар Афғонистон тинҷӣ ва сулҳу ваҳдатро пойдор намоянд».

Бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон аз 2 сентябри соли 2021, №248 (181) ба ифтихори 30-солагии Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон собиқ вазири муҳофизати Ҷумҳурии Ислони Афғонистон, Қаҳрамони миллии Афғонистон Аҳмадшоҳи Масъуд барои мусоидат ва миёнҷигарӣ ба баргузори музокироти байни тоҷикон дар солҳои 1993-1996 ва саҳми бузург дар раванди истиқрори сулҳу ваҳдати Тоҷикистон бо ордени Исмоили Сомонӣ, дараҷаи I сарфароз гардонид шуд.

Таҳияи Маҳмасиддиқ ТОИРОВ,
омӯзгори ДБССТ

ДАР ПАРТАВИ ПАЁМ

Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳуҷҷати муҳимму сарнавиштсоз буда, ба рушди сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии кишвар мусоидат мекунад.

Паёми навбатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки 28 декабри соли 2024 ироа гардид, дар муқоиса бо Паёмҳои солҳои қаблӣ бо чанд хусусияти хос фарқ мекунад:

1. Таъкиди махсус ба рушди технологияҳои рақамӣ. Дар Паёми имсола ба зарурати рушди иқтисоди рақамӣ, ҷорӣ намудани технологияҳои иттилоотӣ дар ҳамаи соҳаҳо ва баланд бардоштани саводнокии рақамии аҳоли тавачҷуҳи зиёд дода шуд. Роҳбари давлат пешниҳод намуданд, ки ҷиҳати вусъат бахшидан ба равандҳои инно-

танд, ки кишвари мо соли 2025 дар ҳамкорӣ бо Созмони Милалӣ Муттаҳид мизбони аввалин Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба хифзи пирияхҳо хоҳад буд. Аз ин ҷост,

Пешвои муаззами миллат бори дигар таъкид доштанд, ки Ҳукумати мамлакат ба рушди соҳаи маориф тавачҷуҳи аввалиндараҷа медиҳад. Ба ин маънӣ, Сарвари давлат таъкид

таъмин намоянд ва аз ҳама муҳим ва саривақтӣ дар ин муддат, барои дар ҳар як маҳалли аҳолинишин, ки 100 оила зиндагӣ мекунад, ҳатман барои таъсис додани як муассисаи томактабӣ тадбирҳои зарурӣ андешанд.

Ҳукумати мамлакат барои омода намудани кадрҳои баландихтисос ва бо ҷойи кор таъмин кардани онҳо тадбирҳои зарурӣ андешид, марказҳои касбомӯзӣ таъсис медиҳад. Дар солҳои соҳибистиклолӣ дар аксари шаҳру ноҳияҳои кишвар марказҳои таълими калонсолон таъсис дода шудааст, ки то имрӯз дар онҳо беш аз 700 ҳазор шахрванд ба омӯхтани касбу ҳунари ва забонҳои хориҷӣ фаро гирифта шудаанд. Ҷиҳати соҳибқасб намудани аҳоли кишвар ва рақобатнок гардонидани қувваи корӣ вазорату идораҳои марбута яқҳо бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ вазифадор шуданд, дар ҳамаи шаҳру ноҳияҳои сераҳолии кишвар марказ-

Рушди мактабу маориф – асоси пешравии пирузӣ

ватсионӣ ва истифодаи ҳамҷонибиан имкониятҳои технологияҳои рақамӣ дар иқтисодиёт, солҳои 2025-2030 «Солҳои рушди иқтисоди рақамӣ ва инноватсия» эълон карда шаванд. Ҳамзамон, ба таври васеъ омода намудани барномасозон, роҳандозии ихтисосҳои зарурӣ, рушди иқтисоди рақамӣ ва барномасозӣ дар заминаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ аз муҳимтарин вазифаҳои махсус меёбад.

Дар баробари ин, таъсиси Донишгоҳи инноватсия ва технологияҳои рақамӣ дар заминаи Донишқадаи технология ва менҷмент инноватсионии шаҳри Кӯлоб ва ба он додани мақоми пойгоҳи асосии тайёр кардани мутахассисони самти мазкур барои рушди соҳа ва иҷрои Стратегияи рушди зеҳни сунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2040 тақвонӣ ҷиддӣ мебахшад.

2. Тавачҷуҳи бештар ба масъалаҳои экология ва тағйирёбии иқлим. Президенти кишвар дар Паём ба мушкилоти муҳити зист, аз ҷумла, тағйирёбии иқлим, обшавии пирияхҳо ва зарурати хифзи захираҳои обӣ диққати махсус доданд. Роҳбари давлат таъкид дош-

ки Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҷомеаи байналмилалӣ дар самти обу хифзи пирияхҳо, баррасии пайомадҳои тағйирёбии иқлим ва қоҳиш додани хавфи офатҳои табиӣ ҳамкорихоро таҳким мебахшад.

3. Рушди сайёҳӣ ва ҳунари мардумӣ. Дар Паём ба рушди сайёҳӣ, эҳёи ҳунари мардумӣ ва ҷалби сармоягузорӣ ба ин соҳаҳо аҳамияти хос дода шуд, ки ин омил метавонад ба бештар шудани сатҳи зиндагии аҳоли мусоидат кунад.

4. Таъкиди бештар ба масъалаҳои занон ва ҷавонон. Президенти кишвар дар Паём ба нақши занон ва ҷавонон дар рушди ҷомеа ва фароҳам овардани шароити мусоид барои таҳсилу кор таъкид намуданд.

5. Тавачҷуҳи махсус ба амнияти озукаворӣ. Дар Паём ба зарурати таъмини амнияти озукаворӣ, рушди соҳаи кишоварзӣ ва истифодаи самараноки заминҳо диққати махсус дода шуд.

6. Соҳаи маориф чун анъана дар Паём дар меҳвар қарор дошт ва ҷиҳати рушди ин соҳаи ҳаётан муҳим ба таври мушаххас масъалагузориҳо шуд.

доштанд: «Алҳол дар соҳаи маориф ду стратегияи дарозмуддат ва ҳашт барномаи давлатӣ ва 11 лоиҳаи сармоягузори давлатӣ ба маблағи 4,6 миллиард сомонӣ татбиқ шуда истодааст. Ин аст, ки дар доираи ислоҳоти соҳа биноҳои таълимӣ ва иловагӣ дар 3670 муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ, 262 муассисаи томактабӣ ва 35 муассисаи таҳсилоти олии касбӣ сохта, ба истифода дода шуд». Ҳамзамон, таъкид шуд, ки соли 2025 маоши кормандони муассисаҳои томактабӣ ва таҳсилоти миёнаи умумӣ 30% ва маоши кормандони дигар соҳаҳои бучавӣ 20% зиёд карда мешавад.

Роҳбари давлат ба Ҳукумати мамлакат, Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва роҳбарони мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ супориш доданд, ки бо дарназардошти афзоиши аҳоли ва зиёд гардидани шумораи кӯдакону наврасон дар панҷ соли оянда бо истифода аз ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ барои фарогирии 50 фоизи кӯдакони синну соли томактабӣ бунёди 800 муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва беш аз 1000 муассисаи таҳсилоти умумиро

ҳо касбомӯзӣ хизматрасонӣ ва рушди малакаҳои таъсис диҳанд ва таълимро дар ин марказҳо мутобиқ ба стандартҳои байналмилалӣ ба роҳ монанд.

Ҷиҳати аз ҳисоби ҷавонон омода намудани кадрҳои баландихтисос ва бо ҷойи кор таъмин кардани онҳо вазоратҳои меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳоли, рушди иқтисод ва савдо, маориф ва илм, Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, дигар вазорату идораҳои дахлдор вазифадор шуданд, ки барномаи миёнамуҳлати барои соҳаҳои иқтисодиёти мамлакат тайёр кардани кадрҳои соҳибихтисосро аз ҳисоби ҷавонон таҳия ва амалӣ намоянд.

Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паём бамаврид таъкид карданд: «Ҳамеша дар хотир бояд дошт, ки ҳамаи пешравии пирузӣ ҳар як давлат ва ҷомеаро мактабу маориф ва илму дониш таъмин мекунад».

Ҷаҳониддин УСМОНЗОДА,
номзади илмҳои иқтисодӣ

Дар панҷ соли охир музди меҳнати амалкунандаи кормандони мақомоти хифзи ҳуқуқ дар Тоҷикистон 100 фоиз зиёд карда шуд.

ТАҲЛИЛ

Мукаддима

Дар чома бахшҳои зиёде атрофи доштани дипломи мутахассис, бакалавр ва магистратура вучуд доранд ва ин ҳолат бисёрхоро ба сӯйи тафохум мувоҷеҳ сохтааст. Аз ин рӯ, зарур донистем, ба таври мушаххас ва дар доираи санадҳои меъёриро ҳуқуқи зинаҳои таҳсилоти бакалавр, мутахассис ва магистратура мавриди таҳлилу арзёбӣ қарор бидиҳем, зеро тасаввуроти ғалат вучуд дорад, ки гӯё бо дипломи бакалавр ба кор қабул кардан намехоҳанд, ҳол он ки ин тавр нест. Малака, қобилият ва тафаккури пешрафта барои корфармо аз ҳама муҳим ба ҳисоб меравад. На ҳама дарк мекунад, ки бакалавр аз мутахассис ҷӣ фарқ дорад. Бояд қайд кард, ки бакалавр зинаи асосии таҳсилоти олий аст ва сатҳи навбатии он магистратура

касбӣ ҳосил менамояд.

Магистр - дараҷаи таҳсилоти олии касбӣ, ки баъди супоридани имтиҳони давлатӣ ва ҳимояи рисолаи магистрӣ ба хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дода мешавад. Магистр асосан ба соҳаи муайяни илм машғул шуда, корҳои илмию таҳқиқотӣ мебарояд ва аз рӯйи ихтисос дар муассисаҳои таълимӣ, илмӣ ва дигар вазифаҳои, ки ба сатҳи таҳсилоти ӯ мувофиқанд, кор мекунад.

Мутахассис - шахсе, ки соҳиби таҳсилоти олии касбӣ буда, доир ба назария ва амалияи самти ихтисосаш дониш, малака ва маҳорати касбиро соҳиб шудааст ва барои иҷро намудани кори илмӣ қобилият дорад.

Маълум мегардад, ки дар ягон мафҳуми зикршуда калимаи «пурра» ё «нопурра» зикр нашудааст, баръакс,

баробарарзиши онҳоро таъмин менамояд.

Паҳлуи дигари баробарарзиши ҳуҷҷатҳои хангоми қабул ба кор дар асоси низомнома ба ҳисоб меравад. Масалан, дар «Низомномаи мутахассис» зикр шудааст: «Хангоми ба кор қабул намудани мутахассис ба ӯ ҳуқуқи ишғоли вазифаҳои дода мешавад, ки мутобиқи талаботи давлатӣ ба тахассуси «мутахассис» пешбинӣ гардидааст». Ҳамин нукта низ дар «Низомномаи бакалаврият» қайд шудааст: «Хангоми ба кор қабул намудани бакалавр ба ӯ ҳуқуқи ишғоли вазифаҳои дода мешавад, ки мутобиқи талаботи таснифоти давлатии равиҷҳо ва ихтисосҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тахассуси «мутахассис» пешбинӣ гардидааст».

Аз ин рӯ, маълум мегардад, ки дар

лоти олии касбӣ буда, мақсади он таъмини соҳаҳои мухталифи иқтисодиёти миллӣ ва системаи илму маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мутахассисони баландихтисос ва кадрҳои илмию педагогӣ мебошад. Таъсис додани магистратура таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистонро бо стандартҳои байналмилалӣ таҳсилот наздик намуда, барои мувофиқати дипломҳои шароити зарурӣ муҳайё месозад.

Дар зимн, қайд шудааст: «Ба магистратура шахсоне, ки дипломи зинаи бакалавр ва ё мутахассис доранд, қабул карда мешаванд».

Фаъолияти магистрант ду ҷанбаро фаро мегирад: яқум, таълимӣ ва дуом, таҳқиқотӣ. Дар ин зина барои соҳаи илм мутахассисон омода карда мешаванд ва бояд самти таҳқиқуви пажухиши онҳо ба эътибор гирифта ша-

МУТАХАССИС, БАКАЛАВРИАТ, МАГИСТРАТУРА: УМУМИЯТ, ФАРҚИЯТ, БАРТАРИЯТ

мебошад. Чунин низомии дузинагии таҳсилот дар соли 1999 дар чараёни татбиқи Болония тасдиқ карда шуд, ки ҳадафи он ташкили фазои ягонаи таълимӣ дар Аврупо мебошад. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ин низомии таҳсил аз соли 2007 иҷро шуд амал мекунад. Бакалавр ба монанди мутахассис маълумоти олии мукамал аст.

Бакалавр – таҳсилоти олии нопурра?

Дар ҳуҷҷатҳои расмӣ тақсимот ба таҳсилоти олии пурра ва нопурра ва ибораҳои, ба монанди «таҳсилоти нопурра ва пурра» вучуд надоранд. Ҳам дараҷаи бакалавр ва ҳам мутахассис сатҳи таҳсилоти олий мебошанд ва маълумоти пурра медиҳанд. Таҳсилоти низомии панҷсола дар замони Шуравӣ пайдо шудааст. Аз ин рӯ, бо рушду пешрафти чома дар баробари мутахассис низомии дусатҳии таҳсил ба миён омад. Ин низом имкон медиҳад, ки дипломи шахрванд дар арсаи ҷаҳонӣ беамониат эътироф гардад ва хангоми таҳсил дар кишварҳои хориҷӣ мушкилоте ба вучуд наояд.

Маълумоти нопурра таҳсилоте доништа мешавад, ки диплом гирифта нашудааст. Масалан, агар донишҷӯ аз аттестатсияи ҷамъбасти давлатӣ нагузаштааст, бо сабабҳои шахсӣ ё бо сабаби ноқомӣ аз донишгоҳ аз таҳсил хориҷ карда шудааст ва ё ҳоло ҳам меомӯзад, пас маълумоти ӯ нопурра доништа мешавад. Бояд ба мафҳуми таҳсил эътибор дода шавад, зеро масъалаи дипломи нопурра ё таҳсилоти нопурра дар ягон ҳуҷҷати давлатӣ зикр нашудааст. Бинобар ин, мехоҳем, нахуст мафҳумҳои «бакалавр», «мутахассис» ва «магистратура»-ро дар асоси ҳуҷҷатҳои меъёриро ҳуқуқи шарҳу тавзеҳ бахшем. Дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» зикр шудааст, ки «бакалавр - шахси дорони дараҷаи аввали таҳсилоти олии касбие, ки доир ба назария ва амалияи самти ихтисосаш дониш, маҳорат ва малакаи касбиро соҳиб шудааст. Магистратура - дараҷаи дууми таҳсилоти олии касбие, ки ба хатмкунандагони муассисаҳои таълимӣ таҳсилоти олии касбӣ пас аз супоридани имтиҳонҳои давлатӣ ё ҳимояи рисолаи магистрӣ дипломи намунаи давлатиро медиҳад». Дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ» қайд шудааст, ки бакалавр - дараҷаи аввали таҳсилоти олии касбӣ буда, ба мақсади таъмини эҳтиётоти кишвар бо мутахассисони баландихтисос таъсис дода мешавад.

Дар «Низомномаи мутахассис» зикр гардидааст, ки мутахассис - шахсе, ки соҳиби таҳсилоти олии касбӣ буда, доир ба назария ва амалияи ихтисоси худ донишу малака ва маҳорати касбӣ дошта, инчунин, дорони қобилияти навиштани кори илмӣ мебошад.

Дар «Низомномаи бакалаврият» қайд шудааст, ки бакалаврият зинаи аввали (заминавии) таҳсилоти олии касбӣ буда, бо мақсади таъмини эҳтиётоти кишвар бо мутахассисони баландихтисос таъсис дода мешавад.

Бакалаврият таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистонро бо стандартҳои ҷаҳонии таҳсилот наздик намуда, барои мувофиқати дипломҳои шароити мусоид муҳайё месозад ва

«Дипломи намунаи давлатии дараҷаи «бакалавр» ба дипломи намунаи давлатии дараҷаи «мутахассис» баробарарзиш доништа шавад».

ҳамчун таҳсилоти олии касбӣ маънидод гардидааст ва дипломи таҳсилот аз рӯйи мутахассис ва бакалавр як мебошад. Яъне, таҳсилот дар зинаи бакалавр баробар ба таҳсилот дар зинаи мутахассис доништа шудааст. Ин нуктаро қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тасдиқи низомномаҳои бакалаврият, магистратура ва мутахассис» (аз 30 декабри соли 2007) тасдиқ мекунад: «Дипломи намунаи давлатии дараҷаи «бакалавр» ба дипломи намунаи давлатии дараҷаи «мутахассис» баробарарзиш доништа шавад».

Дар ин замина, барои таквияти андеша ба шарҳи ин ду мафҳум мепардозем, ки ҳам дар «Низомномаи мутахассис» ва ҳам дар «Низомномаи бакалаврият» омадааст.

Дар «Низомномаи мутахассис» зикр гардидааст, ки мутахассис - шахсе, ки соҳиби таҳсилоти олии касбӣ буда, доир ба назария ва амалияи ихтисоси худ донишу малака ва маҳорати касбӣ дошта, инчунин, дорони қобилияти навиштани кори илмӣ мебошад.

Дар «Низомномаи бакалаврият» қайд шудааст, ки бакалаврият зинаи аввали (заминавии) таҳсилоти олии касбӣ буда, бо мақсади таъмини эҳтиётоти кишвар бо мутахассисони баландихтисос таъсис дода мешавад.

Бакалаврият таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистонро бо стандартҳои ҷаҳонии таҳсилот наздик намуда, барои мувофиқати дипломҳои шароити мусоид муҳайё месозад ва

асоси санадҳои мавҷуда дипломи бакалавр баробарарзиш бо дипломи мутахассис мебошад ва ҳамчун зинаи асосии пурраи олий маънидод мешавад. Бинобар ин, он диплом дар зинаи бакалавр дода мешавад, ки моҳиятан бо дипломи мутахассис баробар аст ва овозаҳои, ки атрофи дипломи ин зинаи таҳсилот вучуд дорад, беасос буда, дипломи бакалавр ҳамчун таҳсилоти пурраи илмӣ ҳисобида мешавад.

Чаро бояд дар магистратура таҳсил кард?

Мусаллам аст, на ҳамаи онҳое, ки зинаи бакалаврро хатм мекунад, имкони таҳсил дар зинаи магистратура доранд. Аввалан, магистратура ҳамчун зинаи илмӣ махсус мебад ва на ҳама мехоҳанд, ки дар оянда ба самти илм раванд. Дуом, тибқи талабот ва низомнома танҳо 20 Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба хангоми бакалаврро бо баҳои хубу аъло ба итмом расонидаанд, имкони таҳсил дар зинаи магистратураро пайдо мекунад. Дар зимн, дар омӯзишу таҳсил дар зинаи магистратура асоси фаъолияти магистрант ҷанбаи илмӣ пайдо мекунад. Бинобар ин, бояд магистрант ба корҳои илмӣ амиқан машғул гардад ва дар давоми таҳсил дипломи магистрии хешро омода кунад.

Дар «Низомномаи магистратура», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 декабри соли 2007, №650 тасдиқ шудааст, қайд гардидааст, ки: «Магистратура зинаи таҳси-

вад ва ин нукта дар «Низомномаи магистратура» зикр шудааст: «Шахсоне, ки магистратураро бо баҳои аъло хатм мекунад, дар асоси қарори комиссияи давлатии аттестатсионӣ ба аспирантура ва барои ба даст овардани дараҷаи илмӣ доктори илм (DPhD) ба муассисаҳои таълимӣ давлатҳои хориҷӣ тавсия карда мешаванд».

Бинобар ин, бояд ба зинаи магистратура диққати махсус дода шавад, онҳое ба ин зина қабул гардад, ки бевосита ба соҳаи илм машғул мегардад, дар ин замина донишу ҷаҳонбинии пешрафта дошта бошанд ва дар оянда ҳамчун мутахассиси сатҳи баланд дар самти илму истеҳсолот ба камол расанд.

Хулоса

Ҷумҳурии Тоҷикистон ба фазои ҷаҳонии таҳсил ворид гардидааст ва ҳар навгоние, ки дар соҳаи маорифи ҷаҳон ба вучуд меояд, тадриҷан дар кишвар амалӣ мегардад. Ин омил имкон фароҳам меорад, ки аз як тараф, маорифи кишвар ҳамкадами замон гардад, аз ҷониби дигар, мутахассисоне, ки дар кишвар омода карда мешаванд, ба талаботи бозори ҷаҳонӣ ҷавобгӯ бошанд. Низомии Болония имрӯз дар тамоми ҷаҳон амал мекунад ва мутахассисоне, ки дар ин зинаи таҳсилот тайёр карда мешаванд, дар бозори ҷаҳонӣ харидор пайдо мекунад. Ҳамчунин, хангоми кор ва идомаи таҳсил дар кишварҳои хориҷӣ пешорӯйи онҳо мушкилӣ ба вучуд нахоҳад омад. Дар ин чода, мебояд танҳо ба омӯзиши фарогир машғул гардид, мутахассиси варзидаи соҳаи худ шуд ва мавқеи хешро дар чома ба таври шоиста пайдо намуд.

Зинаи магистратура, аслан, барои онҳое пешбинӣ гардидааст, ки дар оянда мехоҳанд дар самти илм ба ковишу таҳқиқоти бунёди машғул гардад ва дар самти муайяни илмию истеҳсоли корҳои муфиди илмиро анҷом бидиҳанд. Мутаассифона, баъзан иддае талош мекунад, ки ба зинаи магистратура дохил гардад, ҳол он ки ба пажухиш шавқу рағбат ва маҳорату малакаи кофӣ надоранд. Онҳо бо андешаи он ки гӯё маълумоти онҳо «пурра» мегардад, ба ин зина дохил мешаванд. Бинобар ин, бояд дар хотир дошт, ки дипломи бакалавр маълумоти олии пурра буда, соҳиби он ҳамчун мутахассис эътироф мегардад ва таҳсил дар магистратура имкон медиҳад, ки шахс дар оянда ба пажухишҳои илмӣ машғул гардад.

Насриддин ОХУНЗОДА,
«Омӯзгор»

Таълим ва омӯзиши забонҳои хориҷӣ бо дарназардошти меъёрҳои байналмилалӣ

Ҳамроҳиавии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷомеаи ҷаҳонӣ ва раванди ҷаҳонишавӣ талаб менамояд, ки дар мамлакат омӯзиши забонҳои хориҷӣ, аз ҷумла, забони англисӣ, дар сатҳи баланд роҳандозӣ шавад. Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҳар як суҳбатҳои мулоқот бо аҳли маориф ба масъалаи омӯзиши забонҳои хориҷӣ тавачҷуҳи махсус зоҳир карда, таъкид бар он менамояд, ки мо забондон ва ҳамҷадаи замона бошем.

Бо мақсади муайян намудани мушкилоти мавҷуда дар соҳаи таълими забонҳои русӣ ва англисӣ дар муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ, дарёфтӣ роҳҳои имконпазири ҳалли онҳо ва муҳайё намудани шароит баҳри рушди таҳсилоти бисёрфархангию бисёрзабони насли наврас бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 августи соли 2019, №438 «Барномаи давлатии тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030» ба тасвиб расидааст. Барномаи мазкур яқчо бо стандартҳои давлатии таҳсилот, ки тибқи қонунгузорӣ тасдиқ шудаанд, тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисиро дар муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ муайян менамояд.

Омӯзиши амиқи забонҳои хориҷӣ, аз ҷумла, забонҳои русӣ ва англисӣ дар маркази тавачҷуҳи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад.

Бо ин мақсад, ҷихати рушд, тақмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон «Барномаҳои таълимию барои омӯзиши забонҳои хориҷӣ тибқи низомии байналмилалӣ забондонӣ» таҳия карда шуданд, ки бо қарори мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон №15/41, аз 30 октябри соли 2024 тасдиқ карда шудааст. Барномаҳои таълимию мазкур бо дарназардошти талаботи байналмилалӣ ба сатҳи забондонӣ таҳия карда шудааст, ки тибқи талаботи он сатҳи забондонӣ дар 6 дараҷа муайян шудааст: А1 ва А2 (сатҳи ибтидоӣ), В1 ва В2 (сатҳи миёна), С1 ва С2 (сатҳи олии). Вобаста ба ин сатҳҳо барномаҳои таълимию барои сатҳи А1 дар ҳаҷми 72 соат ё се моҳ, барои сатҳи А2 дар ҳаҷми 144 соат ё 6 моҳ, барои сатҳи В1 дар ҳаҷми 216 соат ё 9 моҳ ва барои сатҳи В2 дар ҳаҷми 432 соат ё 18 моҳро дар бар мегиранд. Барномаи таълимию барои таълимгирандагони курсҳои забонмӯзии макоти давлатӣ, худидоракунии маҳаллӣ, муассисаву ташкилотҳои давлатӣ, марказҳои омӯзишӣ, муассисаҳои таҳсилоти иловагӣ ва кулли хоҳишмандон пешбинӣ гардидааст.

Тибқи барномаҳои таълимию тасдиқгардида, ҳадафи муҳими омӯзиши забонҳои хориҷӣ баланд бардоштани сатҳи умумии забондонӣ, инчунин, инкишофи нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ аст. Мувофиқи методикаҳои муосири байналмилалӣ, дар ҳар сатҳи омӯзиши забон 4 навъи фаъолияти нутқӣ бояд инкишоф ёбад: **гӯш кардан, хондан, гуфтор ва навиштан**. Дар байни инҳо гуфтор муҳимтарин унсур ба шумор меравад, зеро маҳз тавассути ташаккули маҳорати гуфторӣ дигар малакаҳои нутқ низ рушд меёбанд. Дар чараёни омӯзиши забонҳои хориҷӣ бояд тавачҷуҳи махсус ба ташаккули додани маҳорати гуфторӣ равона карда шавад. Ин маънои онро дорад, ки диққати асосӣ ба истифодаи забон дар ҳаёти ҳаррӯза ва муоширати амалии хонандагон равона мегардад.

Бояд тазаккур дод, ки тибқи низомҳои байналмилалӣ ва аврупоии сатҳи забондонӣ барои самаранок азхуд намудани забонҳои хориҷӣ омӯзиши мавзӯӣ тавсия дода мешавад. Тавассути омӯзиши мавзӯҳои алоқаманд бо ҳаё-

ти шахсӣ хонандагон, ҳамзамон, бо инкишофи нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ машғул мегарданд. Масалан, дар сатҳи ибтидоии омӯзиши забон, аҳамият бояд ба мавзӯҳои чун номи ашё, оила, дӯстон, хоҳишу дархост, табрикот, даъватҳо ва пурсишу посухҳои кӯтоҳ равона карда шавад, ки барои рушди умумии нутқи хонандагон муҳим мебо-

• Дар муколамаҳо иштирок кунанд;
• Дар муҳитҳои гуногун фикри худро равшан ва дақиқ ифода намоянд;
• Ҳамсуҳбатонро фаҳманд ва ба онҳо бо истифодаи забони мувофиқ ҷавоб диҳанд.

Ин равиш диққатро аз омӯхтани грамматика ва қоидаҳои хаттӣ ба самти истифодаи амалӣ ва муассири забон

2. **Сатҳи В2 (сатҳи миёна):** Дар ин сатҳ таълимгирандагон бояд тавонанд дар мавзӯҳои гуногун суҳбати мундариҷавӣ дошта бошанд. Барои мисол, онҳо бояд тавонанд дар бораи таҷрибаҳои худ, ахбори рӯз ё ҳатто мавзӯҳои маҷозӣ баҳс кунанд. Дар ин сатҳ аҳамият дорад, ки таълимгирандагон тавонанд фикри худро равшан ва боэътимод ифода намоянд.

3. **Сатҳи С1 (сатҳи олии):** Дар ин сатҳ шахс метавонад ба таври озодона ва мустакилона дар муколамаҳои мураккаб, масалан, дар муҳокимаҳои касбӣ ё илмӣ иштирок кунанд. Вай бояд тавонад истилоҳоти мураккабро истифода бурда, фикрҳои дақиқ ва таҳлилий иброз намояд.

Мавқеи грамматика ва имло дар муносибати босалоҳият

Грамматика ва имло ҳамеша қисми ҷудонашавандаи омӯзиши забонҳо ҳастанд буд, аммо дар қорҷуби муносибати босалоҳият онҳо ҳамчун **воситаи кумакрасон** барои иртиботи муассир баррасӣ мешаванд, на ҳадафи ниҳой. Яъне, грамматика ва имло танҳо як қисми системаи бузургтари коммуникатсионӣ мебошанд, ки ба таълимгирандагон ёри мерасонанд, ки фикри худро равшан ифода ва дарк кунанд.

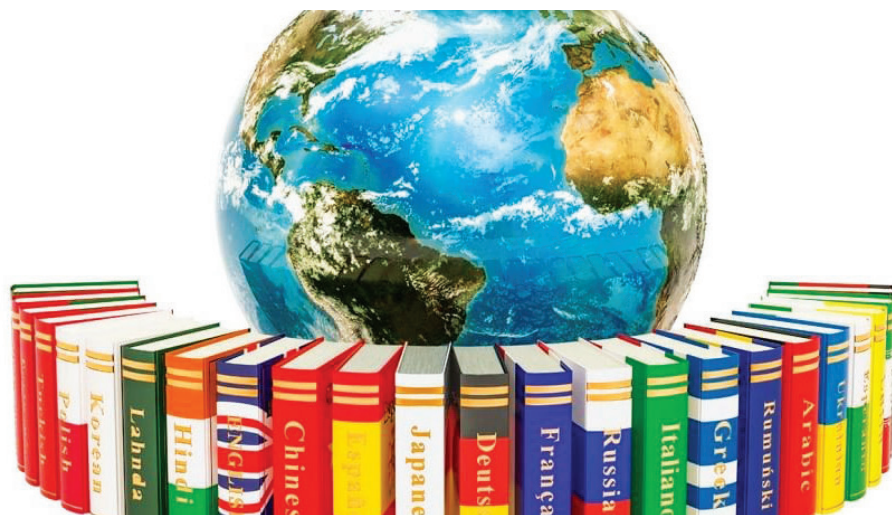
Ба ҷойи азхуд кардани грамматика барои худ, таълимгирандагон бояд ёд гиранд, ки онро дар **муҳити воқеӣ** ва **муоширати зинда** истифода баранд. Масалан, дар барномаи таълимию омӯзгор метавонад аз таълимгирандагон талаб кунад, ки дар як гурӯҳ муколамаи мушаххасро дар робита бо як мавзӯи интихобшуда баргузор ва истифодаи грамматикаи дурустро дар ин ҳолат таъмин кунанд.

Хулоса

Таълим ва омӯзиши забонҳои хориҷӣ, ки дар асоси низомии стандартҳои байналмилалӣ сатҳи забондонӣ таҳия шудаанд, муносибати нав ва замонавиро ба омӯзиши забонҳои хориҷӣ пешниҳод мекунанд. Онҳо муносибати анъанавиро, ки бештар ба омӯзиши грамматика ва имло таъкиқ мекунанд, иваз намуда, салоҳиятҳои иртиботиро дар маркази диққат қарор медиҳанд. Ин равиш таълимро аз доираи донишҳои назариявӣ ва грамматикӣ берун мебарад ва тавачҷуҳро ба ташаккули малакаҳои амалӣ равона мекунанд, ки ба шахс имкон медиҳанд, ки забонро дар ҳаёти ҳаррӯза, дар вазиятҳои гуногуни ҳаётӣ муваффақона истифода баранд.

Муҳимтарин ҷанбае, ки ин система бо худ меорад, таъкид ба салоҳиятҳои иртиботӣ аст. Дар ин равиш, забон-омӯзӣ ҳамчун воситаи амалии муоширати ва ҳамгироии байналмилалӣ баррасӣ мешавад. Омӯзиши босалоҳият ҳадафи асосии худро на дар азхуд кардани қоидаҳои грамматикӣ, балки дар тавсеаи имкониятҳои муоширати ва иртиботии муассир мебинад. Барои муваффақ шудан дар ҷаҳони муосир, донишҷӯ забон ҳамчун воситаи иртибот бо дигарон муҳимтар аз донишҷӯи дурусти грамматикӣ ва имло мебошад. Стандартҳои байналмилалӣ сатҳи забондонӣ бо сатҳҳои гуногуни худ ба омӯзгорон ва таълимгирандагон роҳҳои равшан ташаккули салоҳиятҳои фароҳам меорад ва барои дарки қоидаҳои забон дар шароити воқеӣ мусоидат мекунанд.

*Шавкат КАРИМЗОДА,
директори Маркази ҷумҳуриявии таълимию методии назди Вазорати маориф ва илм*

шанд. Ин равиш ба рушди малакаҳои муваффақияти умумӣ дар омӯзиши забон мусоидат хоҳад кард.

Талаботи меъёрҳои байналмилалӣ забондонӣ ва аҳамияти салоҳиятҳои иртиботӣ
Дар шароити ҷаҳонишавӣ ва тавсеаи робитаҳои байналмилалӣ, омӯзиши забонҳои хориҷӣ дар сатҳи ҷаҳонӣ талаботи нави таълимию амалиро пеш мегузорад. Яке аз муҳимтарин меъёрҳо дар ин самт, истифодаи **Қорҷуби салоҳиятҳои умумиаруҷуи оид ба сатҳи забондонӣ (CEFR)** мебошад, ки онро аксари кишварҳои ҷаҳон ҳамчун стандарт қабул кардаанд. CEFR сатҳи забондониро дар 6 дараҷа муайян мекунанд:

- **A1 ва A2** (сатҳи ибтидоӣ),
- **B1 ва B2** (сатҳи миёна),
- **C1 ва C2** (сатҳи олии).

Ин қорҷуба махсус барои ҷаҳоншиносони барномаҳои омӯзиши забон дар тамоми ҷаҳон таҳия шудааст ва барои ҳамаи забонҳо як қолаби умумӣ пешниҳод менамояд. Маҳз ҳамин хусусият имкон медиҳад, ки забондонии шахс дар тамоми ҷаҳон тавассути як стандарти ягона арзёбӣ гардад.

Салоҳиятҳои иртиботӣ дар Қорҷуби стандартҳои байналмилалӣ забондонӣ

Яке аз ҷанбаҳои муҳим ва фарқкунандаи **системаи стандартҳои байналмилалӣ сатҳи забондонӣ** таъкид ба ташаккули **салоҳиятҳои иртиботӣ** мебошад. Дар системаи анъанавии таълимию забонҳо диққати асосӣ ба омӯзиши грамматика ва луғавӣ равона шуда буд, ки ҳадафи он бештар азхуд кардани қоидаҳои забонӣ ва тарзи дурусти навиштан буд. Аммо низомии стандартҳои байналмилалӣ сатҳи забондонӣ ин муносибати дигар кард ва забондониро на танҳо ҳамчун омӯхтани қоидаҳо, балки ҳамчун василаи **муоширати ва фаҳмиши байни-фарҳангӣ** баррасӣ намуд.

Аҳамияти салоҳиятҳои иртиботӣ
Салоҳиятҳои иртиботӣ маънои онро дорад, ки таълимгирандагон бояд забонро на танҳо барои хондан ё навиштан, балки барои муоширати дар вазиятҳои воқеӣ истифода баранд. Ин маънои онро дорад, ки мақсади асосии омӯзиши забонҳо бояд ташаккули додани малакаҳои бошад, ки ба шахс имкон медиҳанд:

таъкид менамояд. Масалан, дар стандартҳои байналмилалӣ сатҳи забондонӣ тавачҷуҳи зиёд ба малакаҳои **гӯш кардан** ва **суҳбат кардан** дода мешавад, ки ин ҷузъҳои калидии муоширати забон мебошанд. Донишҷӯи грамматика, албатта, муҳим аст, аммо барои муваффақ шудан дар муоширати бо дигарон, таълимгиранда бояд тавонад, донишҷӯи худро дар ҳодисаҳои воқеӣ иртиботӣ истифода барад.

Муқоисаи муносибати анъанавӣ ва муносибати босалоҳият

Дар таълими анъанавии забонҳо диққати асосӣ ба азбаркунии қоидаҳои грамматикӣ ва имло равона карда шуда буд. Масалан, омӯзгорон ба таълимгирандагон супориш медоданд, ки қоидаҳои грамматикиро азбар кунанд ва матнро, ки бештар ба грамматика тамарқуз доштанд, аз нав бинависанд. Аммо ин равиш аксар вақт таълимгирандагонро аз доираи **муоширати зинда** ва қорҷуби забон дар вазиятҳои воқеӣ маҳдуд мекард. Дар натиҷа, онҳо дар муҳити воқеӣ бо истифодаи забон душворӣ мекашиданд, ҳатто агар донишҷӯи грамматикӣ онҳо қомил мекунанд.

Аз тарафи дигар, муносибати босалоҳият, ки дар асоси стандартҳои байналмилалӣ сатҳи забондонӣ қоркард шудааст, забонро ҳамчун василаи муоширати ва иртиботи иҷтимоӣ баррасӣ мекунанд. Таълимгирандагонро на ба азбар кардани қоидаҳо, балки ба истифодаи забон дар шароити гуногун омода мекунанд:

- Муҳим аст, ки онҳо **дарки маънӣ** дошта бошанд, яъне, фаҳманд, ки дар муоширати ҷӣ меҳоданд бигӯянд.
- Дарки **муносибати байнифарҳангӣ** низ зарур аст, то таълимгирандагон тавонанд бо намояндагони дигар халқиятҳо ва фарҳангҳо бо таври дуруст муоширати кунанд.

Намунаҳои салоҳиятҳои иртиботӣ
1. **Сатҳи А1 (оғозкунанда):** Таълимгиранда бояд тавонад дар сатҳи одӣ суҳбат кунад. Масалан, худро муаррифӣ намояд ё саволҳои одӣ, ба монанди «Номадон чист?» ё «Шумо аз кучо ҳастед?» бидиҳад. Гарчанде ки грамматикашон маҳдуд аст, онҳо бояд тавонанд бо суҳбати асосӣ фикри худро ифода намоянд.

ХАМОВОЗӢ

Паёми навини Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олӣ тамоми масоили сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодии кишварро дар бар мегирад.

Тавре аз Паём маълум гардид, аз оғози давраи Истиқлоли миллӣ дар саросари кишвар иншооти зиёде, ки бештари онҳо ба соҳаҳои маориф, тандурустӣ, фарҳанг ва варзиш мутааллиқанд, бунёд ва ба истифода дода шуданд ва ҳазорон ҷойи нави корӣ барои шаҳрвандони ҷумҳурӣ муҳайё гардид.

Роҳбари давлат вобаста ба таҳаввулоту босуръати ҷаҳони имрӯза ва таъсири манфии онҳо, бахусус, дар самти муковимат ба таҳдиду бухронҳо, ташаккули имконияту захираҳои молиявӣ ба рушди кишвар нигаронидашуда, таъмин намудани ғуногунсамтии иқтисодӣ, густириши раванди рақамикунонӣ, дастрасии молиявӣ дастгирии соҳибкорӣ, ҳалли масъалаҳои иҷтимоии аҳолии кишвар, омодагӣ ба пайомадҳои тағйирёбии иқлим ва гузариш ба иқтисоди сабз ибрози андеша намуданд.

«Дар шароити зудтағйирёбанда ва вазъи пуршиддати ҷаҳони муосир, ки мо бояд, қабл аз ҳама, ба иқтидору имконоти дохилии кишвар таъкиди қуният, барои рушди устувори иқтисодӣ, хифзи амнияти озукаворӣ ва химояи саломатии шаҳрвандон боз ҳам бештар талош намоем», - таъкид намуданд Роҳбари давлат.

Дар ин маврид, ҳамчунин, истифода ва тақвияти самаранокӣ имконияту захираҳои мавҷуда, ба қор андохтани иқтидорҳои нав ва фаёл гардонидани корхонаҳо, ҷалби сармояи ватаниву хориҷӣ, дар ин замина, иҷрои нишондиҳандаҳои пешбинишуда, хусусан, афзоиш ва таъмини маҷмуи маҳсулоти дохилӣ ва ҳалли проблемаҳои рӯзмарраи аҳолии масъалаҳои гузариши комил ба стандартҳои байналмилалӣ ҳисоботи молиявӣ ва низоми маблағгузори электронӣ, аз ҷумла, низоми хариди электронӣ низ таъкид гардид.

Соҳаҳои илму маориф ва тандурустӣ ҳамеша дар меҳвари сиёсати Давлату Ҳукумати мамлакат қарор дорад. Таъкид гардид, ки роҳбарони Вазорати маориф ва илм, муассисаҳои

Татбиқи ҳадафҳои созанда

таҳсилоти олии касбӣ дар масъалаи қабули довталабон ва тарбияи кадрҳо, пеш аз ҳама, ба сифат эътибори аввалиндараҷа диҳанд. Вазорати маориф ва илм, ҳамчунин, вазифадор карда шуд, ки дар тамоми зинаҳои таҳсилот - аз муассисаҳои томактабӣ сар карда, то гимназияву литсейҳо ва зинаҳои дигари таҳсилот ба таври ҳатмӣ омӯхтани забонҳои хориҷӣ, махсусан, забонҳои русӣ ва англисӣ ва технологияҳои иттилоотиро ташкил карда, назорати қатъии сифати таълимро дар ин самт ба роҳ монад. Таҳсилоти ҷавонон дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва илмӣ кишварҳои хориҷӣ аз ибтикороти муҳимми Ҳукумати мамлакат дар самти рушди илму маориф маҳсуб меёбад.

Вобаста ба ин, ба Вазорати маориф ва илм, Академияи миллии илмҳо ва Вазорати рушди иқтисод ва савдо супориш дода шуд, ки ҷиҳати ҳарчи бештар ба хориҷи кишвар фирстодани ҷавонони боистеъдоду лаёқатманд аз рӯйи равиҳои илмҳои дақиқ, риёзӣ ва табиӣ «Барномаи тайёр кардани кадрҳои ҷавони илмӣ барои солҳои 2021-2030»-ро таҷдиди назар карда, дар муддати ду моҳ ба Ҳукумати мамлакат пешниҳод намоянд.

Дар даврони соҳибистиқлолии кишвар пояҳои моддиву техникӣ, озмоишгоҳӣ ва кадрӣ муассисаҳои илмӣ Академияи миллии илмҳо пайваста таҳким бахшида шуд. Пешвои миллат қайд намуданд, олимони зарур аст, ки қорҳои илмиву таҳқиқотиро дар доираи самтҳои, ки Ҳукумати мамлакат муайян кардааст, вусъат бахшида, дар рушди иқтисоди миллии кишвар фаёлона саҳм гузоранд.

Мо бояд ба рушди забони шево ва шоиронаи тоҷикӣ низ эътибори аввалиндараҷа диҳем. Чунки забони давлатӣ яке аз сарватҳои муқаддас ва гаронбаҳотарини фарҳанги миллӣ мебошад. Дар шароити ҷаҳонишавӣ, дар баробари омӯзиши забонҳои хориҷӣ, аз ҷумла, русӣ ва англисӣ барои пешрафти забони тоҷикӣ ва тавсеаи доираи истифодаи он мунтазам кӯшиш ва ғамхорӣ намудан аз масъалаҳои муҳим ба ҳисоб меравад. Таъкид гардид, ки ин вазифаи ҳар як фарди ватандӯст, аз ҷумла, падару модарон, омӯзгорон, аҳли маориф, илм, зиёвонии кишвар, кормандони вوسитаҳои ахбори омма ва адибону олимони мамлакат мебошад.

Вазъи тағйирёбандаи ҷаҳони имрӯза ва хусусияти устувор пайдо намудани зуҳуроти хатарноки замони муосир, аз ҷумла, терроризму экстремизм, қочоқи силоҳ, гардиши ғайриқонунии маводи муҳаддир, киберҷиноятҳо ва дигар ҷиноятҳои фаромиллӣ, ки башариятро ба ташвиш овардаанд, моро водор месозад, ки ба масъалаҳои таъмини амнияти кишварамон диққати аввалиндараҷа диҳем. Зеро пайравони созмонҳои террористиву экстремистӣ барои ноором сохтани вазъият дар ҷомеа ва тафриқаандозиву барангехтани низоъҳои диниву мазаҳабӣ кӯшиш карда, барои гумроҳ сохтани сокинони мамлакат, бахусус, ҷавонон ва ба созмонҳои манъшуда ҷалб намудани онҳо аз шабакаҳои интернетӣ васеъ истифода мебаранд.

Тоҷикистон дар арсаи мубориза бар зидди терроризму экстремизм, қочоқи силоҳ, маводи муҳаддир, киберҷиноят ва дигар ҷиноятҳои муташаккили фаромиллӣ шарикӣ фаёли давлатҳо ва созмонҳои байналмилалӣ мунтақавӣ мебошад.

Н. ШИРИНЗОДА,
номзади илмҳои филологӣ

ЗАБОНИ МО - ҶАҶОНИ МО

Одамоне, ки забони русиро хуб медонанд ва ё дар пайи омӯзиши он ҳастанд, ҳамчун шахсиятҳои бомаърифат, босавод, боғарбия ва боидрок дар ҷомеа шинохта мешаванд. Бинобар ин, омӯзиши забони русӣ ва ё дигар забонҳои хориҷӣ ҳамеша муҳим ба шумор меравад. Аз кай ба забонмӯзӣ бояд шуруъ кард?

Ба ақидаи ман, ба забонмӯзӣ бояд аз кӯдакӣ дар оила ва ё боғча кӯдакон шуруъ намуд. Волидайнӣ, ки худ забони русиро медонанд, бояд кӯшиш намоянд аз овони хурдсолӣ ба фарзандашон калимаҳои одӣ ва содари омӯзонанд. Вале баъзан дар деҳаҳо ин муш-

роӣ мустаҳкам гаштани зехну нутки кӯдакон манфиати зиёд дорад. Омӯзиш ва таълими забони русӣ дар деҳа мушкилиҳо дорад.

Нарасидани синфхонаҳо, набудани таҷҳизоти зарурӣ (тахтаҳои электронӣ, проекторҳо, ноутбукҳо) сабаб мешаванд, дарсҳои мо, омӯзгорони забонҳои хориҷӣ, бетаваҷҷуҳ монанд, зеро хонандагон ҳоло ба техникаҳои технологияи марок зоҳир намура, аз хондани китоб каме дур гаштаанд.

Пас чӣ бояд кард? Ин савол зехни ҳама омӯзгорони забони русиро банд кардааст: «Чӣ тарз омӯзонд?» ва «Чиро омӯзонд?»

Вазифаи таълими забони русӣ дар замон

ЗАБОНДОНИ КАФОЛАТИ КОМӢБИҶОСТ

килӣ дорад, зеро аксарияти падару модарон забони русиро намедонанд.

Барои ҳамин зарур аст, ки дар деҳаҳо боғчаҳои кӯдакони таъсис дода, мураббӣҳои пуртаҷриба ва дорои маълумоти олии ба қор ҷалб шаванд. Сипас омӯзгорони синфҳои ибтидоӣ бештар ба лугатомӯзии кӯдакон ва нутки онҳо аҳамият диҳанд. Аз роҳи усулҳои мавҷуда истифода намуда, нутки хонандагонро буррову гӯё намоянд. Ногӯфта намонад, ки аввало бояд омӯзгор худ лафзи бурро ва равон дошта бошад, яъне дар талаффузи забони русӣ ба хато роҳ надихад.

Шогирдонро мебоҷад дар дарсҳо бештар калимаҳои нав ва мушкилро аз паси омӯзгор тақрор намоянд, матнҳои хондаи омӯзгорро шунаванд ва кӯшиш кунанд то ҳадди имкон ҷумлаҳои тарҷума карда, фикрашонро баён намоянд. Дар вақти хондани матн аз тарафи хонандагон омӯзгор бояд тавачҷуҳи онҳоро ба задаҳо дар калимаҳо бештар ҷалб намоянд, то ин ки ба хатоҳои ҷиддӣ роҳ надиханд. Агар дар ҳиҷои лозима задари талаффуз накунем, калимаи забони русӣ метавонад маънои дигар гирад.

Инчунин, барои хонандагони синфҳои поёни аз худ кардани шеърӯ тезгӯяк, чистону зарбулмасалҳо лозим аст, чунки ин амал ба-

ва шароити кунунӣ дар он аст, ки хонандагон ин забонро ҳамчун воситаи муоширати байналмилалӣ дарк намоянд. Омӯзгорро мебоҷад дар вучуди толибилмон майлу рағбат ва шавқи зиёд ба ин фанро пайдо намояд.

Ҷамаи инро омӯзгорони ботаҷриба, эҷодкор, навоар ва бомаҳорат ба даст оварда метавонанд. Мо, омӯзгорон, бояд доимо дар ҷустуҷӯи роҳҳо ва усулҳои нав бошем, то тавачҷуҳи ҷавононро ба омӯзиши забонҳои хориҷӣ бештар намоем.

Ба ақидаи ман, шахсе, ки забони модарии худро хуб медонад, барояш омӯхтан ва омӯзондани дигар забонҳо, аз қабилӣ забонҳои русӣ ва англисӣ осон мегардад. Вале мутаассифона, аксар хонандагон ба забони модарияшон бетаваҷҷуҳӣ зоҳир менамоянд. Ба гуфтаи онҳо, забони тоҷикӣ осон ва фаҳмост ва онро медонанд. Вале чунин нест. Ҷар як забон ба худ нозуқӣ ва қоидаҳо дорад, ки онро бояд аз худ намуд. Ба нафаре, ки забони худро рӯякӣ медонад, забонҳои хориҷӣ, алалхусус, забони русиро низ омӯзондан мушкил аст. Ногӯфта намонад, ки агар хонанда дар пеши худ мақсад нагузорад ва хоҳиш надошта бошад, аз дасти омӯзгорони ботаҷрибагарин низ ҷизе намеояд.

Малоҳат ҚОДИРОВА,
омӯзгори МТМУ №50-и ноҳияи Варзоб

ПЕШНИҶОД

Ман ҳамчун омӯзгори химия кӯшиш менамоям, ки бо истифода аз воситаҳои аёни таълими дарсҳоро рангину ҷолиб ва шавқовар баргузор намоям. Ноҳияи мо аз ҷиҳати сарватҳои табиӣ ва маъданҳои канданиҳои фойданок бой аст. Масалан, ангиштсанг, ки ҳамчун сӯзишворӣ истеҳсол мешавад. Ангиштсанги Фон-Яғноб то деҳаи Ғузни Кӯхистони Мастҷох захираи калони табиӣ дорад.

Инчунин, дар комбинати маъдантозакунии Анзоб сурмаю симоб истеҳсол карда мешавад.

Дар қисми ҷанубии Тоҷикистон қонҳои намаки Ҷоҷа-муъмин ва Ҷоҷасартеъ захираи калони намак доранд, ки мардумро бо намаки ошӣ таъмин менамоянд.

Химия – рушдбахши истеҳсолот

Дар қисми шимолии мамлакат, масалан, дар шаҳри Исфара заводи шиша, семент мавҷуд аст, ки асоси сохтмонро ташкил медиҳанд.

Инчунин, дар Истаравшан, Қонибодом, Ашт ва дигар шаҳру ноҳияҳои қорхонаҳои хурди истеҳсоли ҷойгир шудаанд, ки иқтисодӣ

кишварро бой мегардонанд. Дар Помир сангҳои қиматбаҳо фаровон буда, бо номи лаъли Бадахшон машҳур аст.

Сабаби ҳамаи ин мисолҳоро овардани ман, омӯзгори собиқадор, он аст, ки дар кишвари мо саноати рушди муназзам дошта, омӯзиши химияи Тоҷикистон зарурат дорад.

Бинобар ин, ман пешниҳод менамоям, ки дар мактаб омӯзиши фанни нав – «Химияи Тоҷикистон» қорӣ карда шавад, зеро ояндаи Тоҷикистон ба пешрафти илм дар истеҳсолот вобастагии қавӣ дорад.

О. НОРМАҶМЕДОВ,
омӯзгори химияи МТМУ
№13-и ноҳияи Айни

►► КОБИЛИЯТИ ЗЕХӢ

ҲАЛЛИ МАСЪАЛАҶО ДОИР БА ОЛИМПИАДА

Машгулияти дуҷом (синфҳои 5-6)

21. Зинапоия қабати шашуми бино аз зинапоия қабати дуҷом бино чанд маротиба дарозтар аст?

22. Адади хурдтарини чоррақамаро ёбед, ки суммаи рақамҳои он аз адади дилхохи хурд калон бошад.

23. Чӣ ҳел ҳафт дона санги қиматбахоро дар чор куттии якхела ҷойгир кардан мумкин аст, ки вази ҳамаи куттиҳо якхела бошад? Вази сангҳо ба 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 грамм баробар аст.

24. Рақами даҳиҳо дар ягон адади дурақам аз рақами воҳидҳо се маротиба калон аст. Агар ҷойи ин рақамҳо иваз карда шавад, ададе ҳосил мешавад, ки адади додашуда аз 36 хурд аст. Адади ибтидоиро ёбед.

25. Моҳи феврالی ягон сол ба 2505600 сония баробар аст. Оё ин сол қабиса мешавад?

26. Се хонандаи синфи панҷум 14 дона самбӯса хариданд. Парвиз назар ба Пайрав ду маротиба кам, Ҳабиб аз Парвиз бештар, аммо аз Пайрав камтар самбӯса харид. Ҳар яке аз бачаҳо чанд дона самбӯса хариданд?

27. Аз гуфтугӯи рӯзи 1 сентябр: «ту боз чанд сол мехонӣ?»-«ҳамон қадар, ки ту аллақай хондай. Ту чӣ?»-«якуним маротиба бештар». Кӣ ба синфи чандум гузаштааст?

28. 8 нуқта кашида, онҳоро бо порчаҳо ҳамин ҳел пайваст қунед, ки порчаҳо бурида наштаванд ва аз ҳар як нуқта расо 4-то порча барояд.

29. Дах нафар коргар бояд супоришро дар 8 рӯз иҷро мекард. Пас аз 2 рӯз кор кардани онҳо маълум шуд, ки корро пас аз 2 рӯз ба итмом расонидан лозим аст. Боз чанд нафар коргарро бо кор ҷалб кардан лозим мешавад?

30. Модар пагоҳӣ барои се писари худ як табақча олу монда, худаш ба кор рафт. Нахуст писари калонӣ бедор шуда, сеяки олуҳоро хӯрда рафт.

Писари миёна бедор шуда, гумон кард, ки бародаронаш ханӯз олу нахӯрданд ва сеяки олуи боқимондаро хӯрда рафт. Писари хурдӣ аз ҳама дер хест. Олуҳоро дида, вай гумон кард, ки бародаронаш холо олу нахӯрданд

Бе душворӣ дидан мумкин аст, ки яке аз соҳаҳои муҳим барои дар ниҳоди ҷавонон тарбия намудани тафакқури фаъоли умумишумӣ дар табиатишиносӣ, математика ва физика мебошад, зеро дар ин ҷо аз сини хурдӣ, асосан бо роҳи ҳалли масъала ва машқҳо, тафакқури мустақилонаро дар сиршти ҷавононе, ки худро ба математика ва физика бахшидаанд, тарбия кардан мумкин аст.

П. Л. КАПИТСА,
физик, муҳандис

ва сеяки олуҳоро хӯрда ба мактаб рафт. Пас аз ин дар табақча 8 дона олу монд. Ҳамагӣ дар табақча чандто олу буд?

31. Як одам оби кӯзаи нӯшокиро дар 14 рӯз, бо ҳамсараш якҷоя дар 10 рӯз менӯшанд. Ҳамсараш тамоми кӯзаро дар чанд рӯз менӯшад?

32. Барзагов ғарами алафро дар як соат, асп дар ду соат ва буз дар 3 соат хӯрда тамои кард. Ҳарсеи ин ҳайвон – барзагов, асп ва буз ғарами алафро дар чӣ қадар вақт мехӯрданд?

33. Чор нафар дуредгар ҳонаи шахсӣ бино кардани шуданд. Дуредгари якум мегӯяд: «ман як худам ин биноро дар як сол месохтам». Дуредгари дуҷом мегӯяд: «ман онро дар ду сол месозам». Дуредгари сеҷом мегӯяд: «ман онро дар се сол месозам». Дуредгари чорум мегӯяд: «ман ин хонаро дар чор сол месозам». Онҳо якҷо ин хонаро дар чанд муддат сохта ба итмом мерасонанд?

34. Компютер аввал ададро ба 2 зарб зада, пас аз ин натиҷа адади π-ро

тарҳ карда, натиҷаро ба 2 зарб зада, боз аз он π-ро тарҳ мекунад. Компютер ин амалиётро 100 маротиба тарҳор мекунад. Ададери фикр қунед, ки пас аз кор бо он натиҷа дар компютер тағйир намеёбад (натиҷа ба адади ибтидоӣ баробар мешавад).

35. Аз 18 кубчаи якхела параллелипипеди росткунҷаи баландияш ба се кубча баробар сохта шуд. Масоҳати сатҳи параллелипипедро ёбед, агар масоҳати сатҳи як куб ба 1 см² баробар бошад.

36. Дар як паллаи тарозу як пора собун, дар паллаи дуҷом тарозу $\frac{2}{3}$ хиссаи ин пора ва боз $\frac{2}{3}$ собун ҳаст.

Вазни пораи собун чӣ қадар аст?

37. Аз панҷ санги тарозу яктояш бояд 10 кг бошад. Барои дар тарозу массаи борҳои аз 1 кг то 85 кг-ро муайян намудан, сангҳои боқимонда бояд чӣ ҳел бошанд?

38. Дар анбор мехҳои дар куттиҳои 14, 18, 21 ва 27 кг мавҷуданд. Оё анборчӣ куттиҳоро накушода, 160 кг мехро фурухта метавонад?

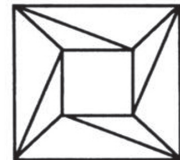
39. Чӣ ҳел аз 22 гӯгирдҷӯб росткунҷаи масоҳати калонтаринро сохтан мумкин аст? Гӯгирдҷӯбро шикастан манъ аст.

40. Оё дар рӯи миз чор шишаи холии ширро ҳамин ҳел гузоштан мумкин аст, ки гардани шишаҳо аз ҳамдигар дар масофаи якхела ҷойгир шуда бошанд?

Ҳалли масъалаҳо ва нишондоди онҳо

21. 5 маротиба. Баландии як зинапоия - 5 ошёна, дуҷомаш - 1 ошёна мебошад. 22. 1999. Дар ҳамаи ададҳои аз ин адад хурд суммаи рақамҳо аз 27 хурд буда, дар адади 999 вай ба 27 баробар аст. 23. $7+(1+6)+(2+5)+(3+4)$. Вазни як хиссаи алмос ба 7-граммӣ

баробар аст. 24. 62. Ададҳои номбурда 93, 62 ва 31 мебошанд. 25. Ҳа, чунки адади 2505600 ба 28 қаратӣ нест. 26. Якумаш - 3 самбӯса, дуҷомаш - 5 самбӯса, сеҷомаш - 6 самбӯса харидааст. 27. Ба синфҳои 5 ва 7. 28. Ба расм нигоҳ қунед. 29. 20 нафар. 10 нафар дар 4 рӯз метавонанд, ними тамоми корро иҷро қунанд, пас ба коргарони нав қабулкардашуда дар ду рӯзи боқимонда иҷро кардани ними дигари кор лозим мешавад. 30. 27. 31. Дар 35 рӯз. 32. Дар 12 соат барзагов - 12 ғарами алаф, асп - 6 ғарами буз, 4 ғарами мехӯранд, ки он ҳамагӣ 22 ғарами мешавад. Бинобар он, як ғарами барзагов, асп ва буз якҷо дар

$\frac{6}{11}$ соат мехӯранд. 33. Дар 12 сол чор дуредгар якҷо метавонанд 25 бино созад. Як биноро онҳо дар $\frac{365 \cdot 12}{25} = 175 \frac{1}{5}$ рӯз месозанд. 34. π. Агар адад пас аз амалиёти якум тағйир набояд, вай пас аз 100 амалиёти ҳам тағйир намеёбад. Адад пас аз амалиёти якум тағйир намеёбад, агар $2x - \pi = k$ бошад. 35. 54 ва 42 см². Шартҳои масъаларо параллелипипедҳои ченакҷояшон $3x \cdot 1x \cdot 6$ ва $3x \cdot 2x \cdot 3$ қаноат мекунонд. 36. $2 : 3 \times \frac{1}{3}$ пораи собун ба $\frac{2}{3}$ баробар аст. 37. Сангҳои 2 гр, 13 гр, 19 гр, 60 кг. 38. Ҳашт куттии 14 кг, 18 кг, 21 кг ва 27 кг ба 160 кг ($14 \cdot 2 + 18 \cdot 2 + 21 \cdot 2 + 27 \cdot 2 = 160$) баробар мешавад. 39. Дарозии контур бояд шаш гӯгирдҷӯб, бараш панҷ гӯгирдҷӯб бошад. 40. Шишаҳоро бо гарданҷояшон ба поён гузоштан мумкин аст.

Мамадҷон МАҲКАМОВ,
дотсенти кафедраи методикаи таълими математикаи ДДОТ ба номи Садриддин Айний,
номзади илмҳои педагогӣ

►► МАКТАБШИНОСӢ

ОМУЗИШИ МАСЪАЛАҶОИ МУШОВАРА

Як аз самтҳои асосии пешбурди назорат дар соҳаи маориф, омӯзиш ва тайёр кардани масъалаҳо барои мушовараяи раёсати маориф ё шурои шӯъбаи маориф ҳисоб меёбад. Аксари масъалаҳо, ки ба нақшаи мушовара дохил мешаванд, ба сифати таълим ё тарбия алоқаманданд ва аз ин рӯ, омӯзишу тайёр кардани ин масъалаҳо донишу малакаи кофиро дар соҳаи мактабшиносӣ тақозо дорад. Коршиносон пешакӣ оид ба масъалаи мавриди омӯзиш ёдоште таҳия мекунанд, ки ҳамаи ҷузъиёти масъаларо дар худ меғунҷонанд, то назир вақти омӯзиш онро ҳамачониба таҳлил карда тавонанд. Таҳлили назир дар шакли маълумотнома рӯйи кор меояд ва он пеш аз муҳокима дар ҷаласаи мушовара ё шурои шӯъба аввал ба роҳбарии сохтор – сардори раёсати маориф ё мудири шӯъба манзур карда мешавад. Роҳбар онро мехонад, то қучо ҳаллу фасл шудани масъалаи омӯхташударо муайян мекунад ва дар сурати зарурат тавсияву эродҳои худро барои тақмили маълумотнома ба коршинос мегӯяд. Фаразан, агар мавзӯи матраҳшаванда «Сифати дониш ва ҳолати таълими забону адабиёти тоҷик дар мактабҳои таҳсилоти миёнаи умумии ҷамоати деҳоти Нулванди ноҳияи Дарвоз» бошад, назир нахуст ба корҳои анҷомдодаи роҳбарияти мактаб дар самти назорату роҳбарӣ диққат медиҳад. Муайян мекунад, ки вобаста ба масъалаи таълими забон ва адабиёти тоҷик чӣ қорҳо анҷом дода шудаанд, таълими фан дар шурои педагогӣ ё ҷаласаи назоратии назди директор чанд маротиба муҳокима гардидааст, дар

алоқамандӣ бо қарорҳои қабулгардида чӣ қорҳо ба сомон расонда шудаанд. Коршинос қарорро суратчоласа ва маълумотномаҳои дахлдорро меомӯзад, хусну кубҳи онҳоро ба ҳисоб мегирад. Баъзан ин маълумотномаҳо сарсарӣ навишта мешаванд ва иттилои заруриро дар худ надоранд. Бахусус, иттилои мушаххас воқеӣ дар бораи сифати дониш ва ҳолати таълими фан дар онҳо мавҷуд нест. Иттило

лоъ оид ба он қорҳои хатӣ дар маълумотнома, умуман, вучуд надорад. Аксаран чунин маълумот пешниҳод мегардад, ки дар мактаб фалон қадар омӯзгори забону адабиёти тоҷик қор мекунанд, собиқаи қорӣи фалон омӯзгор ҳамин қадару омӯзгори фалон чунин аст. Қаме дар бораи фаъолияти қорӣи онҳо иттилоъ дода мешавад, дигар дар хусуси он чи ки ба сифати дониш ва таҳлили он, раванди таълими фан, қорҳои санҷишӣ ва натиҷаи онҳо дахл дорад, ягон маълумоте дарёфт намегардад. Аслан, аз маълумотномаҳо, ки дар мактаб вучуд доранд, назир бояд оид ба масъалаи омӯхташаванда иттилои пурра оид ба ин масъала пайдо карда тавонад. Дар сурати набудани чунин маълумот, назир онро чун қамбудӣ дар қисмати назорату роҳбарӣ ба қайд

мегирад.

Аз чӣ бошад, ки солҳои охир маълумотномаҳои назорату қоршиносони соҳаи маориф дар омӯзиши масъалаҳои нақшавӣ ё мушовара мавриди аз нигоҳи қасбият он қадар қолиб нестанд, яъне, он иттилоу таҳлили муфассали масъалаи омӯхташуда дар онҳо мавҷуд нест. Гоҳе иттилоу омори дуҷомдараҷа меоранд, ки ҳеч зарурате надорад. Он маълумоте, ки меоранд, ба мавзӯ мувофиқ нест.

Бехтарин маълумотнома оид ба таҳлили сифати дониш ва раванди таълими тарбия аз қисмати назорату роҳбарӣ оғоз мегирад. Агар қоршинос қорманди раёсати маориф бошад, ӯ қори назорату роҳбариро дар шӯъбаи маориф омӯхта, пасон ба омӯзиши гузоришу маълумотномаҳо мепардозад, ки ба масъала алоқаманданд. Натиҷаи қорҳои санҷишӣ, тесту саволномаҳоро ба ҳисоб мегирад ва худаш онҳоро таҳлил менамояд, то ки ба дурустии баҳову натиҷаи ҳосилшуда боварӣ пайдо қунад, ё баръакс. Баъди анҷоми омӯзиш дар шӯъба масъаларо бо ҳамин тартиб дар мактабҳо меомӯзад. Бо натиҷаҳои санҷишҳои қорӣҳои шинос мешавад, тестҳоро меомӯзад, худ дар синфҳои интихобӣ оид ба фанни дарқорӣ қори хатӣ мегирад, саволу ҷавоб мегузаронад ва он натиҷаро бо натиҷаи санҷишҳои қорӣҳои қорҳои хатии нақшавӣ, дигар саволномаҳо муқоиса карда, вазъи воқеии таълими фанро мушаххас месозад. Ҳамчунин, қарорро маълумотномаҳои шурои педагогиро оид ба масъалаҳои омӯхташуда таҳлил менамояд. Умуман, масъалаҳои ба мушовараяи раёсат ё шурои шӯъба дахлдор пешниҳодшаванда аз нигоҳи қасбияту иттилоъ бояд муфассал ва таҳлилий ишно шавад.

Ҷангибеки УЛФАТШОҶ,
«Омӯзгор»

НАТИҶАГИРӢ

Имрӯзо кормандони соҳаи маориф чун дигар мардуми шаарафманди кишвар дар зери таассури Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ–Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон зимни ироаи Паёми хеш ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба соҳаи маорифи кишвар ва мақому манзалати омӯзгор таваҷҷуҳи хоса зоҳир намуда, дар заминаи сиёсати фарҳангсолориву маорифпарварии хеш ҷиҳати арҷгузори ба заҳмати омӯзгорон як зумра ғамхориҳо зоҳир намуданд.

Аз якуми сентябри соли 2025 30 дар сад зиёд гардидани маоши кормандони муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумӣ ва 20 дар сад зиёд гардидани маоши дигар кормандони соҳаи маориф гувоҳи он аст, ки маориф дар сиёсати иҷтимоии Хукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеан, соҳаи муҳим, афзалиятнок ва омилҳои таҳкими амнияти миллӣ аст.

Бояд зикр намуд, ки ин таваҷҷуҳу

«Тартиби ташкил ва фаъолияти шаклҳои алтернативии гирифтани таълиму тарбияи томактабӣ» таҳия ва бо вазорату идораҳои дахлдор мувофиқа карда шуд. Санади мазкур фаъолияти се шакли алтернативии таълиму тарбияи томактабиро танзим мекунад.

Дар марҳалаи кунунӣ стандартҳои давлатӣ, барнома, дастурҳои методӣ ва аёни, воситаҳои таълим, хрестоматияҳои барои кӯдакони синни томактабӣ ба навоариҳо дар илму амалияи таҳсилоти томактабӣ дар ҳоли таҳия қарор доранд. Стандартҳои давлатии таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Стандартҳои инкишоф ва омӯзиши барвақтии кӯдак (аз таваллуд то 7(6)-солагии) ҳуҷҷатҳои муҳиме дар мазмуни таҳсилоти томактабӣ мебошанд, ки талаботи ягоноро барои таълиму тарбияи кӯдак аз рӯзи таваллуд то синни 7-солагии муқаррар ва дараҷаи инкишофи кӯдакро мувофиқ бо хусусиятҳои синнусолӣ, суръати тақомул, шавқу рағбат, инчунин, рушди маҳорати нутқӣ, сенсорӣ ва ҳаракатӣ муайян менамоянд.

Стандартҳои инкишоф ва омӯзиши барвақтии кӯдак (аз таваллуд то 7(6)-солагии) бо қарори мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии То-

бонҳои русиву англисӣ ва забони давлатӣ дар гурӯҳҳои ғайриточикӣ чун машғулияти ҳатмӣ ҳафтае 2 маротиба таълим дода мешавад.

Ҷамчунин, чадвали басти воҳидҳои кории муассисаҳои томактабӣ, ки аз замони Шуравӣ амал менамуд, таҷдиди назар карда шуда, мураббӣи марказ (гурӯҳ)-и инкишофи барвақтии кӯдак ва омӯзгорони фанҳои забони русиву англисӣ ҳамчун воҳиди алоҳидаи корӣ ворид гардиданд.

Шуруъ аз якуми январи соли 2025 омӯзгорони гурӯҳҳои Маркази инкишофи барвақтии кӯдак бо маоши вазиравӣ таъмин ва аз имтиёзҳои иҷтимоӣ бархурдор мегарданд.

Чорҷӯби салоҳиятҳои касбии кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қарори ҳайати мушовараи вазорат тасдиқ карда шуд. Санади мазкур сатҳи дониш, маҳорат, малакаи касбӣ ва таҷрибаи кории кормандони педагогии муассисаҳои таълимии томактабии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муайян ва муқаррар менамояд, ки кормандони педагогии муассисаҳои томактабӣ бояд дорои кадом арзиш, дониш ва маҳорату малакаҳои касбӣ бошанд.

Дар доираи иҷрои талаботи Стра-

«Инкишофи барвақтии кӯдакони барои густариши сармояи инсонӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар шаҳри Хисор, ноҳияҳои Мир Сайид Али Ҳамадонӣ ва Фарҳор сохтмони муассисаҳои томактабӣ, дар ноҳияҳои дигари пилоти Лоиҳа таъмири 39 муассиса ба маблағи 840 ҳазор доллар ва сохтмону таъмири 500 МИК бо маблағи 12 миллиону 500 ҳазор доллар идома дорад. Барои муассисаҳои томактабии ноҳияҳои пилотӣ 1995 кати хоб, 1500 миз, 5984 курсӣ харидорӣ ва дастрас карда шуд.

Маҳз таҳкими заминаи меъёрии ҳуқуқӣ ва таъминот бо таҷҳизоти зарурӣ ҷиҳати бештар шудани шароит ва фарогирии бештари кӯдакони таълиму тарбияи томактабӣ гардид.

Аз ин ҷост, ки таваҷҷуҳи аҳолии ба таълиму тарбияи томактабӣ бештар гардида, теъдоди муассисаҳои томактабӣ дар ҷумҳурӣ ба 744 адад расида, дар онҳо 113970 кӯдак ба таълиму тарбия фаро гирифта шуданд, ки дар муқоиса ба соли гузашта 37 муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва 9049 нафар кӯдак зиёд мебошад.

Ҷиҳати дастрасии бештари кӯдакони таълиму тарбияи томактабӣ, дар назди муассисаҳои таҳсилоти умумӣ 2884 маркази инкишофи бар-

ТАҲСИЛОТИ ТОМАКТАБӢ – ЗАМИНАИ ТАШАККУЛИ ШАХСИЯТИ КӢДАК

ғамхориҳои Пешвои муаззами миллат ба ҳукми анъана даромада, ба андешаи сиёсатмадор, роҳбари дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Раҳмон Озода Эмомалӣ «Пешвои миллат аз рӯзи аввали Роҳбари давлат шудани маорифи соҳаи маорифи кишварро бо намоияндагонии кишроҳи гуногуни ҷомеа, бахусус, зиёиёни мамлакат яке аз самтҳои муҳимтарини фаъолияти хеш қарор додаанд».

Маҳз ҳамин таваҷҷуҳу ғамхорӣ ва дастгириҳои пайвастаи Роҳбарияти олии кишвар буд, ки имрӯз соҳаи маориф ба дастовардҳои зиёде ноил гардид.

Бо дарназардошти муҳимияти масъалаи таҳсилоти томактабӣ, сохтори вазорат таҷдид гардида, бахши томактабӣ ба раёсати таҳсилоти томактабӣ тақдир дода шуд ва фаъолияти он ба таълим намудани дастури супоришҳои роҳбарияти олии кишвар равона гардид.

Дар ин робита, бо мақсади иҷрои дастури супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Рӯзи дониш, 1 сентябри соли 2023 ҷиҳати танзими заминаи меъёрии ҳуқуқии марказҳои инкишофи кӯдак ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф» тағйирот ворид ва мақоми ҳуқуқии марказҳои инкишофи кӯдак муқаррар карда шуд.

Таҷдбири мазкур барои амалишавии талаботи Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ҷиҳати то соли 2025 ба 30% ва то соли 2030 ба 50% расонидани фарогирии кӯдакони таълиму тарбияи томактабӣ мусоидат хоҳад намуд.

Низомномаи намунавии марказ (гурӯҳ)-и инкишофи барвақтии кӯдак ва Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо қарори Хукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ ва дастраси раёсату шӯъбаҳои маориф карда шуд.

Ҷамчунин, бо мақсади иҷрои талаботи Стратегияи рушди маорифи Тоҷикистон барои давраи то соли 2030

ҷикистон, аз 31 март соли 2023, № 4/22 тасдиқ гардидааст. Мазмуни таҳсилот дар муҳитҳои таълимӣ мураббӣ гардида, барои коркарди нақшаи барномаҳои таълимӣ, китобу дастурҳои таълимӣ ҳамчун замина истифода мегардад. Стандартҳои мазкур аз панҷ муҳити таълимӣ иборат аст:

Муҳити 1. Саломатии ҷисмонӣ, некуаҳволӣ, рушди системаи таҳриқии ҳаракатӣ;

Муҳити 2. Инкишофи фаъолияти маърифатӣ ва донишҳои умумӣ;

Муҳити 3. Инкишофи эҳсосӣ - иҷтимоии кӯдак;

Муҳити 4. Инкишофи нутқ, муошират ва омодагӣ ба саводомӯзӣ;

Муҳити 5. Инкишофи шахсият ва тарбияи ахлоқии кӯдак.

Вобаста ба иҷрои вазифаҳои, ки дар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 декабри соли 2023 зикр гардидаанд, бо мақсади таҷдиди мундариҷаи таълиму тарбияи томактабӣ ва тадриси забонҳои русиву англисӣ, Нақшаи таълими намунавии муассисаҳои таҳсилоти томактабии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2024-2025 таҳия гардида, омӯзиши забонҳои русиву англисӣ ба роҳ монда шуданд.

Мавриди зикр аст, ки минбаъд за-

тегияи рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 як зумра корҳо ба анҷом расонида шуданд.

Аз ҷумла, Барномаи таълими кӯтоҳмуддати гурӯҳҳои омодагӣ ба мактаб дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ, Барномаи тарбия ва таълими кӯдакони синни томактабии талаботи маҳсули таълимидошта, Дастури методӣ (Барои мураббӣне, ки бо кӯдакони талаботи маҳсули таълимидошта фаъолият мекунанд таҳия ва дастраси муассисаҳои томактабӣ гардонида шуданд.

Дастури методӣ барои психологи муассисаи томактабӣ таҳия шуда, бо қарори ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илм тасдиқ ва ба нашр тавсия гардид.

Бо мақсади рушди таҳсилоти томактабӣ ва таҳкими заминаи моддии техникаи муассисаҳо, ҳамкорӣ бо шарикони рушд ва бахши хусусӣ тақвият бахшида мешавад. Соли 2024 аз ҳисоби шарикони рушд ба марказҳои инкишофи кӯдаки назди муассисаҳои таълимии шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ 23 номгӯй маводи конселярӣ, бозича, мизу курсӣ барои кӯдакони омӯзгорон ва дигар таҷҳизоти зарурӣ бо маблағи 673816,5 сомонӣ тақдим карда шуд.

Ҷамчунин, дар доираи Лоихаи

вақтии кӯдак бо фарогирии 131317 кӯдак таъсис дода шудааст. Ин нишондиҳанда нисбат ба соли 2023 503 марказ ва 34771 кӯдак зиёд мебошад.

Ҷамчунин, бояд таъкид намуд, ки дар баробари ин, теъдоди гурӯҳҳои инкишофи барвақтии кӯдак хеле афзоиш ёфта, ба 5569 адад расид, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 1042 гурӯҳ зиёд мебошад.

Дар маҷмӯъ, фарогири ба зинаи томактабӣ 245066 нафарро ташкил медиҳад, ки нисбат ба соли гузашта 43820 кӯдак зиёд буда, ба 23,2% баробар аст. Ин нишондиҳанда дар ҳамин давраи соли гузашта 20,2%-ро ташкил меод.

Мазмуни корҳои равонӣ-педагогиро кушодани мазмуни мухтавои муҳитҳои таълими дар Стандарт овардашуда ташкил медиҳад, ки барои инкишофи ҳамаҷонибаи кӯдак вобаста ба хусусиятҳои синнусолӣ равона гардиданд. Вазифаи мураббӣне ва волидон дар асоси баҳисобгирии қонуниятҳои инкишоф ва вазифаҳои таълиму тарбия дар ҳар як соли ҳаёт таъмин намудани инкишофи дурусти ҷисмонӣ, ақлию зеҳнӣ, ташкили бозӣ, меҳнат, машғулиятҳои таълимию ҳаёти маишии кӯдак иборат мебошад. Самаранокии тамоми вазифаҳои гузашташуда оид ба тарбияву таълими кӯдакони дар муассисаҳои томактабӣ аз маҳорату дониши мураббӣ ва ба эътиборгирии хусусиятҳои синнусолиро инфиродии тарбиятирандагон вобаста аст.

Бовар дорем, ки дастури супоришҳои Сарвари давлат зимни ироаи Паём ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба масъулини вилоят, шаҳру ноҳияҳо ва кормандони соҳаи руҳи илҳомии тоза бахшида, ба раванди бунёди муассисаҳои томактабӣ, таъсиси марказҳои инкишофи барвақтии кӯдак, бештар намудани фарогири ва расидани ба ҳадафҳои стратегияи гузашташуда мусоидат менамояд.

Ҷ. МАҶИДЗОДА,
сардори раёсати
таҳсилоти томактабии
Вазорати маориф ва илм

▶▶ ПЕШНИҲОД ВА МУЛОҲИЗА

Фурӯғбахши илму маърифати

Бо ташаббусҳои хирадмандона ва маорифпарваронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар мамлакатамон чанд сол аст, ки дар баробари озмунҳои «Тоҷикистон – Ватани азизи ман», «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» Озмуни ҷумҳуриявии «Илм – фурӯғи маърифат» баргузор мешавад.

Ҳадаф аз баргузор намудани ин озмун мутолиаи китобҳои мебошад, ки идеяофар ва дорои мухтавои баланди илмӣ бошанд, яъне, китобҳои, ки барои назарияро дар амал татбиқ бинмудан мусоидат мекунанд. Озмуни ҷумҳуриявии «Илм – фурӯғи маърифат» чун қувваи бузурги тақонбахш метавонад довталабонро ба хондани даххо китоби илмӣ водор сохта, сатҳи дониши аҳли кишварро беш аз пеш рушд диҳад.

пайдо намоем. Соли чорум аст, ки ин озмун аз тарафи аъзои ҳақамон ба таври шаффоф баргузор мегардад.

Ба ҳар сурат, барои дар оянда боз ҳам шаффофтар гузаштани озмун пешниҳод менамоем, ки кумитаи махсуси озмуну олимпиадаҳои ҷумҳуриявӣ дар назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шавад. Дар ин асос барои сол ба сол босифаттар гузаштани озмун ва ба ҳадафҳои он ноил гардидан яқинанд пешниҳод дорам:

▶ Дар кумитаи мазкур гурӯҳи махсуси корӣ аз ҳисоби олимони варзида (аз ҳар самти илм) барои шаффоф баргузор намудани озмунҳо ташкил карда шавад, ки дар он ҷо пайвасти қору фаъолият кунанд.

▶ Аз тарафи олимони, ки дар ин кумита пайвасти дар тӯли сол фаъолият мекунанд, китобҳои ба рӯйхати китобҳои озмуну олимпиада шомилшаванда (китобҳои оз-

▶▶ ТАҲСИЛОТИ ФАРОГИР

ТАКМИЛИ МАҲОРАТИ КАСБИИ ОМУЗГОРОН

Рушди таҳсилоти фарогир аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муассисаҳои тобеи он зери назорати ҷиддӣ қарор дорад. Ҳадафи асосии тавачҷуҳ ба таълими фарогир фароҳам овардани муҳити мусоиди таълим барои кӯдакони талаботи махсусдошта мебошад, ки мутобиқшавӣ ва шомилшавии онҳоро ба ҷомеа таъмин мекунанд.

Чунин кӯдакони бидуни ягон монеа ба таълим фаро гирифта шуда, новобаста ба норасоии зехнӣ, ҷисмонӣ, равонӣ ва монанди инҳо, яқин бо ҳамсолони худ, ки эҳтиҷи махсус надоранд, донишу малақаҳои заруриро аз худ мекунанд.

Барои қор бо ин гурӯҳи хонандагон омӯзгорони махсус фаъолият мекунанд. Дар ин росто, барои омода кардани омӯзгороне, ки муассисаҳои олиии касбиро аз рӯйи ихтисосҳои махсуси таҳсилоти фарогир хатм мекунанд, бояд ба талаботи замони муосир ҷавобгӯ ва равшаносии соҳибтаҷриба бошанд.

Мутахассисони дорои маҳорати баланди касбӣ, ки ба ҳайси омӯзгори таҳсилоти фарогир омода карда мешаванд, бо роҳҳои зерин дараҷаи таҳассусӣ ва дониши худро метавонанд рушд диҳанд:

- зиёд намудани шумораи курсҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзӣ барои омӯзгорони таҳсилоти фарогир;
- таҳияи барномаҳои махсуси омӯзишӣ барои курсҳои тақмили ихтисоси омӯзгорони таҳсилоти фарогир;
- ташкил намудани курсҳои махсус барои омӯзгорони ғайриихтисос;
- дар барномаи таълимӣ ворид намудани мавзӯҳои алоҳидаи илм, аз ҷумла, педагогика, психология (равоншиносӣ);
- табодули таҷриба намудани омӯзгорони таҳсилоти фарогир дар дохил ва хориҷи кишвар;
- ташкили курсҳои омеҳта, аз ҷумла, офлайн, онлайн, худомӯзӣ ва дуалӣ барои омӯзгорони ин гурӯҳ;
- ташкили машваратҳои омӯзишӣ бо омӯзгорони гурӯҳи мазкур бо ҷалби шарикони рушд;
- зиёд намудани шумораи соатҳои амалии дарсӣ ба хотири рушди маҳорати касбии омӯзгорон дар курсҳои тақмили ихтисос;

- дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии онҳо;

- ҷалби соҳибкорон ва ҷомеаи шаҳрвандӣ ба ташкили марказҳои таълимӣ барои кӯдакони ин намуди таҳсилот;

- таҳия ва нашри маводи илмӣ ва таълимӣ-методӣ барои омӯзгорон;

- ташкили марказҳои омӯзишӣ-таълимӣ дар назди муассисаҳои таълимӣ барои омӯзгорони ин гурӯҳ;

- ҷалби омӯзгорони таҳсилоти фарогир ба курсу машваратҳои омӯзишӣ онд ба истифодаи самараноки ТИК;

- бехтар намудани пояҳои моддӣ-техникии синфхонаҳои таълимӣ, ки дар онҳо кӯдакони иртиботманд ба таҳсилоти фарогир ба омӯзиш машгуланд;

- ташкили вохӯриҳо бо ҷомеаи шаҳрвандӣ ба хотири ҷалби кӯдакони эҳтиҷманд ба таълим;

- ташкил намудани курсҳои махсуси омӯзиши забонҳо барои омӯзгорони таҳсилоти фарогир;

- ташкил намудани марказҳои ёрии тиббӣ барои гурӯҳи мазкур кӯдакони дар маркази шаҳру ноҳияҳо;

- ҷалби кӯдакони эҳтиҷманд ба таълим, новобаста ба маҳалли истиқомат, вазъи саломатӣ, миллат, нажод, ҷинс, забон, эътиқоди динӣ ва вазъи иҷтимоӣ;

Мавриди зикр аст, ки бо дастгирӣ ва пайвасти Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар До-

нишкадаи ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва бозомӯзӣ қорандони соҳаи маориф ва филиалҳои он синфхонаҳои махсуси таълимӣ барои омӯзгорони таҳсилоти фарогир мавҷуд аст, ки зимни гузаронидани курсҳои тақмили ихтисос ва машваратҳои мақсаднок ба таври васеъ аз маводи таълимӣ онҳо истифода менамоянд. Омӯзгорон пас аз гузаштани курсҳои дорои маҳорату салоҳиятҳои баланди касбӣ ва методологӣ гашта, ҳангоми қор бо хонандагон таҳсилоти фарогир ин донишхоро дар амал татбиқ мекунанд.

*Шаҳбоз РУСТАМШОЗОДА,
директори филиали ДҶТИБКСМ
дар шаҳри Қўлоб,
Лайлӣ НУСРАТОВА,
омӯзгори филиал*

Дар сурати мавҷудияти китобҳои илмӣ пурмухтаво дар рӯйхати китобҳои тавсияшавандаи барномаи озмун, иштирокчиён онҳоро амиқу дақиқ мутолиа мекунанд ва дар асоси азхуд кардани маълумотҳои бештари илмӣ дар зехнашон идеяҳои нав пайдо мешаванд. Ҳангоми мутолиа намудани тамоми китобҳои дар барномаи озмун дарҷгардида, дар зехни хонандагон идеяҳои нави роҳҳои ҳалли мушкилоти масъалаҳои мурабба ҳаёт пайдо мегарданд ва қадами минбаъда пайвасти хамон идеяҳо бо истихсолот мебошад.

Эълон гардидани «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф», озмунҳои ҷумҳуриявии «Фурӯғи субҳи доной китоб аст» ва «Илм – фурӯғи маърифат», таъсиси ҷоизаҳои давлатӣ, пайвасти зиёд намудани стипендияҳо, мустаҳкам намудани заминаи моддӣи техникаи муассисаҳои таълимӣ, таъсиси шуроҳои диссертатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олий барои олимони аз ҷумлаи иқдомхоеанд, ки маҳз ба хотири рушди соҳаи илм ва маориф роҳандозӣ гардидаанд. Ҳадафи асосӣ аз иқдомоти зикршуда, ташаккул додани ҷаҳонбинии илмӣи ҷомеа, рушди тафаккури техникӣ, пайвасти илм бо истихсолот ва хусусан, ҷалб намудани ҷавонон ба ихтироъкорӣ ва навоарӣ ба шумор меравад.

Дигар аз ҳадафҳои Озмуни ҷумҳуриявии «Илм-фурӯғи маърифат», пайдо намудани истеъдодҳои нав ва пайвасти илм бо истихсолот мебошад. Дар озмун довталабоне ба ҷойҳои намоён ноил мегарданд, ки китобҳои зиёдеро хондаву таҳлил кардаанд ва аз уҳдаи ҷавоб додан ба саволу масъалаҳои нисбатан мушкил, ки аз тарафи ҳақамон пешниҳод мегарданд, барои мада метавонанд. Фикр мекунам, ки сол ба сол бояд саволу масъалаҳои нисбатан мушкилтар гарданд, то ки истеъдодҳои арзандаи ба талаботи бозори меҳнат ҷавобгӯро

муниву олимпиаи пурмухтаво, яъне, идеяофар) ба забони давлатӣ таҳия ва пешкаши довталабон карда шавад.

▶ Аъзои ҳақамон, ки дар ин кумита қор мекунанд, барои масъалаҳои ҳар даври озмун нисбатан мушкил ва наздик ба масъалаҳои хамон китобхоеро, ки дар рӯйхати китобҳои нисомномаи озмун омадааст, интихоб ва пешкаш намоянд.

▶ Аъзои ҳақамон бояд дар ягон муассисаи таҳсилотӣ, илмӣ-таълимӣ ё қорхонаҳои давлатию шахсӣ қору фаъолият на-кунанд.

▶ Аъзои ҳақамон ва масъулини кумитаи тадорукоти озмун он нафароне, ки ғолиб омадаанд, барои пайвасти илм бо истихсолот ғолибонро ба институтҳои тадқиқоти илмӣи Академияи миллии илмҳо ва академияҳои соҳаҳои гуногун сафарбар намоянд.

Инсон наметавонад ба китоб хондан маърифатнокии хешро боло барад. Омӯзгор тавассути китоб шогирдонашро соҳибии илму маърифат мегардонад, мисли оне, ки усто тавассути асбобҳои қораш хунарашро нишон медиҳад. Мору зарур аст, ки бо забони давлатиамон китобҳои пурмухтавои дарсӣ, илмиву оммавӣ таҳия намуда, пешкаши насли наврас ва ҷомеаи хеш гардонем.

Хулоса, озмуни «Илм-фурӯғи маърифат» дар баробари озмунҳои дигар, аз як тараф, барои баланд бардоштани маърифатнокии кишрҳои гуногуни ҷомеа воситаи хубе буда, аз дигар тараф, қувваи бузургеро дорое мебошад, ки барои баланд бардоштани сифати таълиму тарбия дар тамоми зинаҳои таҳсилот мусоидат менамояд.

*Асламбек АМИНОВ,
котиби илмӣи Институти
математикаи ба номи
Абдулҳамид Ҷураевӣ АМИТ*

ВАЗЪИ ТАЪЛИМГОҶ ХУБ АСТ

Дар мактаб-интернати ятимон ва бепарасторони ноҳияи Муъминобод раванди таълиму тарбия хуб ба роҳ монда шудааст.

Бобомурод Шарифов, ҷонишини директор оид ба таълими мактаб-интернати мазкур, доир ба шароити таълим ва будубоши хонандагон чунин изҳор дошт:

- Дар мактаб-интернати ятимон ва бепарасторони ноҳияи Муъминобод 101 нафар хонандаи камбизоат, ниятим ва ятим ба таҳсил фаро гирифта шудаанд. 17 нафар омӯзгор ба онҳо дарс медиҳанд. Баҳри таълиму тарбияи шоистаи хонандагон дар муассисаи тамоми шароит муҳайёст. Аз ҷумла, 10 синфхонаи таълимӣ, хобгоҳи

дуошӯна бо 80 кати хоб, синфхонаи компютерӣ бо 5 компютер ва 1 тахтаи электронӣ, китобхона, бунгоҳи тиббӣ, ҳаммом ва ошхона мавриди истифода қарор доранд. Сарпарастии мактаб-интернатро мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии ноҳия ба уҳда дорад.

Бояд зикр қард, ки муассиса бо ҳатти барқи доимӣ пайваст аст. Синфхонаҳои таълимӣ бо бухорӣ ва хуҷраҳои хобгоҳ бо радиаторҳои барқӣ таъминанд. Дару тирезаҳо шишабандӣ гардида, барои сипарӣ намудани фасли сармо 90 куб ҳезум ва маводи сӯзишворӣ захира шудааст. Айни ҳол 60 хонанда дар хобгоҳи сукунат доранд. Хонандагон бо се вақт хӯроқи гарм таъминанд.

*Худододи ИСЛОМ,
рӯзноманигор*

Дар Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон вобаста ба омӯзиши Паёми Президенти Тоҷикистон ҷаласа доир шуд.

АФКОР

Чомеи муосир ваъи бисёр ҳассос дошта, аз ҳар фарди ватандӯст зиракӣ ва масъулияти бештарро талаб менамояд. Махсусан, насли калонсолро зарур аст, ки дар тарбияи ҷавонон масъулиятшинос бошанд, зеро дар ҷомеи имрӯз иллатҳои, ба монанди терроризму экстремизм ва ифротгароӣ мавҷуданд, ки ҳар лаҳза метавонанд хатаре ба ҷаҳони маънавии наврасон ва ҷавонон эҷод кунанд.

Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёмҳои худ ба пурзӯр намудани роҳҳои мубориза бар зидди терроризму ифротгароӣ ишора намуда, оромиву суботи кишварро азизамонро дар мадди аввал мегузоранд ва ҳифзи амнияти давлату миллатро барои ҳар як шаҳрванди ҷумҳурӣ масъалаи аввалиндараҷа ва ҳаётан муҳим арзёбӣ мекунад.

Имрӯз терроризм дар минтақаҳои гуногуни ҷаҳон доман паҳн кардааст. Ин ҳолат хатари бузурги иҷтимоиву маънавий барои имрӯзу фардо дорад ва ба амнияти ҳамаи минтақаҳо таҳдид эҷод менамояд. Сарфи назар аз тадбирҳои солҳои охир андешидашудаи ҷомеи мутамаддин, амалҳои террористӣ на фақат аз байн нарафтааст, балки афзоиш ёфтаанд. Дар гушаҳои гуногуни ҷаҳон фаъолияти созмонҳои террористӣ ва ташкилоту созмонҳои маблағгузори онҳо ба мушоҳида мерасад.

Барои мағзшӯии ҷавонон имрӯзҳо гурӯҳҳои махсуси экстремистӣ тамоми воситаҳои истифода мекунад ва

бахусус, шабақаҳои иҷтимоиро яке аз василаҳои муҳим барои ҷалби ҷавонон интиҳоб намудаанд. Бештари кишри ҷомеи моро ҷавонон ташкил медиҳанд ва онҳо, мутаассифона, кам ан-

мекунад ва ё дарк кардан намеҳоянд. Ба ин гуна созмону ташкилотҳо гофилон ва ноогоҳона шомил шудани онҳо нигаронкунанда аст. Бояд гуфт, ки дар тарбияи ҷавонон аҳли ҷомеи

дар тарбияи дурусти фарзандон саҳм мегиранд.

Тамоми хислатҳои фарзанд, ахлоку одоби ӯ, пеш аз ҳама, дар оила ташаккул меёбад, дар мактаб ҳар як хонанда оилаи худро муаррифӣ менамояд, шарту шароит, ҳолати иҷтимоиву маънавии оила дар фарзанд инъикос меёбад. Аз ин рӯ, масъулияти бисёр баланд дар назди волидайн он аст, ки аввал бояд худи онҳо намуна ва дар таълиму тарбияи фарзандонашон саҳтгиру масъулиятшинос бошанд.

Дониши қавӣ доштани ҷавонон хеле муҳим аст. Чунки асосан аз камсаводӣ ва ноогоҳӣ фарзандон ба ҳар гуна ваъдаҳои дурӯғи душманони миллат бовар мекунад ва ҳаёти худро зеро хатар мегузоранд.

Ҳар фарди огоҳ бояд арзиши истиқлол, озодӣ, суботи сиёсӣ ва муқаддас будани ин неъматҳоро донанд, чун бе доштани истиқлол, амнияти оромӣ, зиндагии осоишта нест.

Аз ин рӯ, дар ҷомеи мо ҳамкории мактаб, оила ва ҷамъиятро дуруст ба роҳ монда, дар тарбияи наврасону ҷавонон хеле ҷиддӣ бояд муносибат кард. Яъне, мо аз дилу ниёт, рафтору кирдор, амалҳо, муносибат бо атрофиён ва аз ҳар гуна ҳаракатҳои онҳо бояд огоҳ бошем, назорат кунем ва дар вақташ хатони онҳоро ислоҳ намоём.

Фирӯза КАҶУМОВА,
дотсенти Донишгоҳи
давлатии Хуҷанд ба номи
академик Бобоҷон Ғафуров

ЗИ ЯК ДАСТ САДО НАОЯД

дар кам огоҳии сиёсӣ доранд аз ин рӯ, як қисмашон фирефта ба суханону ваъдаҳои бебунёди ифротгароён мешаванд.

Мутаассифона, баъзе ҷавонон воқеияти таърихию фарҳангиро дарк на-

мо муттаҳид шуда, маърифати онҳоро ҳамаҷониба тақвим бахшанд.

Аслан, дар ҷомеа се ниҳода ҳаст, ки онҳо масъули асосии таълиму тарбияи ҷавононанд: оила, ҷомеа ва мактаб. Инҳо муҳимтарин омилҳоеанд, ки

ҚОНУНИЯТ

Ҳуқуқро пайваста бояд омӯхт

Яке аз махсусиятҳои соли сипари-Ғашта он буд, ки бо Фармони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Соли маърифати ҳуқуқӣ» эълон гардид. Ин пешниҳод ба баланд бардоштани савияи дониши ҳуқуқии шаҳрвандон иртиботманд буд. Албатта, эълони «Соли маърифати ҳуқуқӣ» тадбири рамзӣ буда, аслан омӯзиши донишҳои ҳуқуқӣ барои ҳар шахс амали ҳамешагӣ бояд бошад.

Маърифати ҳуқуқӣ дар сатҳи дониши ҳуқуқӣ ва амалияи ҳуқуқии корманд зоҳир мегардад. Маърифати баланди ҳуқуқӣ асоси ҷомеи демократӣ ва нишондиҳандаи камолоти низомии ҳуқуқӣ мебошад. Ин омилест, ки ба танзими тамоми равандҳои зиндагӣ таъсир дорад.

Яке аз асосҳои маърифати ҳуқуқӣ риояи қонун ва сармашқи кори ҳаррӯзаи худ қарор додани санадҳои меъёрии ҳуқуқии кишвар дар фаъолияти меҳнатии кормандон аст ва ин боис мегардад, то маданияти ҳуқуқии кормандон ба натиҷаи дилхоҳ расад. Эҳтиром ба қонун ва эҳтиром ба санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ аз талаботи асосии ҷомеи ҳуқуқӣ, фаъолияти самарабахши низомии сиёсӣ ва ҳуқуқӣ мебошад.

Мусаллам аст, ки тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандон кори саҳлу осон набуда, шахси аз ҷиҳати ҳуқуқӣ бомаърифатро наметавон ба зудӣ тайёр намуд. Ин раванд дар робита бо оила, мактабу маориф ва иштироки фаъолони аҳли ҷомеа метавонад самараро нек ба бор оварад.

Бояд тазаккур дод, ки меҳвари сиёсати ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро арзиши олий будани ҳуқуқу озодиҳои инсон ва ҳифзи меҳнати онҳо, гуногунандеши сиёсӣ, баробарии шаклҳои гуногуни моликият ташкил дода, он дар ҷумҳурӣ ба коҳиш додани таъсири манфии ҷаҳонишавӣ, муқовимат бо хатарҳо ва таҳдидҳои ҷаҳонӣ (терроризм, экстремизм, ришваситонӣ ва дигар падидаҳои хатарзо), ҳифзи фазои иттилоотии кишвар аз

хатарҳои иттилоотии ҷаҳони муосир равона карда мешавад.

Сатҳи баланди маърифати ҳуқуқии корманд, ки бевосита аз сифат ва дастрасии иттилооти ҳуқуқӣ вобастагӣ дорад, метавонад ба боло рафтани эҳтиром нисбат ба қонун ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ҳамчун воситаи асосӣ ва калидии батанзимдарории муносибатҳои меҳнатӣ, инчунин, дар ботини шахс ба вучуд овардани эътиқод ба рафтори ҳуқуқӣ, ташаккули масъулият оид ба иттилоат кардан ба муқаррароти санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ мусоидат намояд ва шаҳрванд худро дар ҷомеа комилан озод ва беҳатар дарёбад.

Дар робита ба ин, бояд зикр намуд, ки таъмин ва иҷрои қонунҳои амалкунанда бе таълим ва тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандон имконнопазир аст. Бо мақсади боз ҳам баланд бардоштани сатҳи маърифати ҳуқуқӣ, таълим ва тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандон бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 ноябри соли 2019, №599 «Барномаи таълим ва тарбияи ҳуқуқии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2030» қабул гардидааст. Мувофиқи банди 5-и барномаи мазкур сатҳи баланди маърифати ҳуқуқӣ ва тарғиби ҳуқуқӣ шароит фароҳам меорад, ки шаҳрвандон аз ҳуқуқҳои худ истифода баранд, масъулият дошта бошанд ва ба имконоти баробар, аз ҷумла, имконоти ҳуқуқӣ тавассути волеияти қонун дастрасӣ дошта бошанд. Ин ба расидани Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳадафҳои воло, аз ҷумла, ворид шудан ба қатори давлатҳои пешрафтаи ҷаҳонӣ мусоидат менамояд.

Донишҳои ҳуқуқ ба маърифатмандию масъулиятнокӣ ва хушамалию наққори ҳар фард мусоидат мекунад, шахсро аз амалҳои номатлуб бозмедорад ва ба ҷодаҳои ростин ҳидоят мекунад. Аз ин рӯ, омӯзиши донишҳои ҳуқуқӣ бояд мунтазам ва бардавом бошад.

Х. ЭМОМЗОДА,
раиси Иттифоқи касабии
кормандони маорифи шаҳри Ваҳдат

ФАЪОЛИЯТ

Маҳфили сӯзанидӯзӣ ва Армугонсозии «Лола»-и Маркази таҳсилоти иловагии вилоят шогирдони зиёдеро гирди ҳам овардааст. Мафтуна Пӯлодова, роҳбари маҳфили зикргардида, ҳар ҳафта давоми ду рӯз дар яке аз синфхонаҳои мучаҳҳаз ва ороёфтаи Маркази таҳсилоти иловагии вилоят ба шогирдонаш нозуқиҳои хунари сӯзанидӯзӣ ва кашададӯзиро меомӯзонад ва талош мекунад, ки

шудаи ҷамани шуқуфон ва пур аз гул мебошад, ки он вобаста ба макони зист ва одати мардум ва маҳалҳо (Панҷакент, Хуҷанд, Кӯлоб, Бадахшон, Зарафшон, Ҳисор ва ғайра) дӯхта мешаванд.

Зимни ин дарси қушод, ҳамчунин, шогирдони маҳфил хеле фаъол буданд ва саъй менамуданд, то махсули дастони хешро муаррифӣ ва намоиш диҳанд. Хузури фаъоли шогирдон дар ин маҳфил баёнгарӣ

Сӯзанидӯзӣ – хунари бостонии тоҷикон

шогирдонаш бошавку рағбати том ин хунаро азбар намуда, дар ин ҷода муваффақу мумтоз гарданд. Хузури густарда ва довталабонаи шогирдон ба ин маҳфил баёнгарӣ он аст, ки ин устоди хунари бостонии тоҷик муваффақ гардидааст, ки бо маҳорату хунари нотақрораш тавачҷуҳ ва ихлоси дӯстдорони хунари сӯзанидӯзӣ ва кашададӯзиро ба омӯзиш ва рушди он ҷалб намояд, то ин мероси пурбаҳои ниёгонамон эҳёву ривоч ёбад.

Мафтуна Пӯлодова зимни доир намудани як дарси қушоди намунаӣ ба шогирдон аз таърихи ин хунари миллӣ ва матою рангҳои он маълумот дод. Вай хангоми тавзеҳи ин мавзӯ гуфт, ки сӯзанидӯзӣ хунари қадимаи тоҷикон аст, ки онро дар матои маҳмалин, абрешимӣ ё пахтагин медӯзанд ва нақшҳои сӯзанӣ хусусияти хос ва андозаи муҳталиф доранд. Маъмулан, сӯзанӣ акси бо сӯзан дар матоъ ҳаққоки-

он буд, ки онҳо барои омӯзиши ин санъати миллӣ майлу рағбати зиёд доранд ва талош мекунад, нозуқиҳои ин касбро пурра аз бар намоянд.

Зикр кардан бамаврид аст, ки Мафтуна Пӯлодова тайи чанд соли охир дар якҷанд озмуну фестивалҳои вилоятиву ҷумҳуриивӣ ширкат намуда, соҳиби диплому ҷоиҷаҳо гардидааст. Маҳсули дастони ӯ натахҳо дар доҳили кишвар, ҳатто берун аз қаламрави ҷумҳурӣ низ ба намоиш гузошта шуда, мавриди истиқболи дӯстдорони хунарҳои мардумӣ гардидааст.

Нуъмон РАҶАБЗОДА,
«Омӯзгор»

МАҚОМ

ОМУЗГОРӢ ПЕШАИ ИФТИХОРИСТ

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон зимни суҳанрониашон бахшида ба Рӯзи дониш нисбат ба мақому мартабаи омӯзгор чунин иброз намуда буданд: «Маҳз муаллим аст, ки доимо меомӯзад ва он чи андӯхтааст, ба дигарон таълим медиҳад. Миллате, ки омӯзгори асил надорад, ҳеч гоҳ ба ягон мартаба намерасад. Ифтихор ва сари баланди мост, ки тоҷикон аз қадим соҳиби китобу қалам, илму маърифат ва олимӯ омӯзгор буданд, ҳастанд ва дар оянда низ хоҳанд монд».

Муаллим, воқеан, муҳандиси руҳи инсон мебошад, ки бо фидокориҳои беандоза ба фарзандони мардум дониш меомӯзад. Аз овози кӯдакӣ то ба камолот расидани инсон, вай бо истифода аз тамоми шароити воситаҳо, илму дониш ва маҳорати худро барои тарбияи инсонҳои комил, ки бо тафаккури сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ пешбарандаи ҳаёти ҷамъиятӣ мебошанд, равона мекунад. Ба таври дигар, мактаб муассисаи таълимие мебошад, ки муаллим муҳандиси он аст ва бо илму дониш ва маҳорати худ савод омӯзонда, ба шуури инсонҳои хурдсол таъсир мерасонад ва руҳияи онҳоро мукамал месозад.

Вобаста ба ин мавзӯ руче ба таърихи бостон мекунам ва ба мавқеи мутафаккирони сатҳи ҷаҳонӣ ҳамчун омӯзгор назар меафканем. Файласуфи Юнони қадим Сукрот (соли 399 пеш аз милод) бузургтарин муаллими ҷаҳон доништа мешавад. Моҳияти методикаи ӯ муқоламан дутарафаи муаллим ва шогирд аст.

Файласуфи дигари Юнони қадим Арасту (солҳои 382 - 322 пеш аз милод) яке аз шахсиятҳои асосӣ дар рушди илми педагогика ба шумор меравад. Ӯ яке аз аввалинҳо шуда, методологияи таълими кӯдаконро тартиб додааст.

Арасту муаллимони хусусиро дӯст намедошт ва бовар дошт, ки кӯдакон ҳатман бояд ба мактаб раванд ва яқто таҳсил кунанд ва то ба ҳафтсолагии расидани фарзандон масъулияти тарбияшон бояд ба дӯши волидонӣ онҳо вогузор карда шавад.

Асосгузори таълимоти фалсафаи бостонии Чин Конфутсий (солҳои 551 - 479 пеш аз милод) аз овози наврастӣ ба омӯзгорӣ майл дошт. Конфутсий хурдак дар мактаб шогирди қобилиятнок ва намунаи гардида, ба зудӣ вазифаи ёрдამчии муаллимиро соҳиб шуд. Бар хилофи файласуфони юнони, Конфутсий дар таълими хусусӣ фаёлона машғул буд. Хирад ва дониши худро бо хушхӯли ба ҳама меомӯзонд.

Баъдтар ӯ дар дунё аввалин шуда, мактаби хусусиро таъсис дод, ки дар он зиёда аз се ҳазор хонанда таълим мегирифтанд.

Херберт Спенсер (1820-1903), чо-меашинос ва файласуфи бритониёӣ, дар кӯдакӣ бемор буд ва бинобар

ин, дар хона таҳсил мекард. Спенсерро таҳсиллаш хеле руҳафта мекард, ӯ бепарво, беаҳамият ва яқрав буд. Бо вучуди ин, падараш кӯшиш мекард, то ба писараш таълим диҳад.

Таачубовар нест, ки Херберт баъди ба камол расидани ба душ-

мани ашаддӣ таълими классикӣ табдил ёфт ва бо ҳар роҳ кӯшиш мекард, ки системаи таълимии муқарраршударо вайрон созад. Ӯ усули аз ёд кардани маводи дарсӣ ва умуман, таълими назариявиро танқид кард. Файласуф бовар дошт, ки танҳо дарси амалӣ ба кӯдак фоидаи бештар меорад.

Ба шарофати муаллим - мутафаккири рус Константин Ушинский (1823-1870) дар системаи маорифи Россия раванди демократикунонӣ оғоз ёфт. Омӯзгор кӯшиш мекард, ки тахсилро ба мардум дастрас гардонад ва бо беадолатиро, ки барои таҳсил ба табакаи ашрофзодаҳо имтиёз меоданд, мубориза мебард. Ба Ушинский муяссар гардид, ки хангоми дар Донишгоҳи ашрофдӯхтарони болаёқати Смолний (Санкт-Петербург) ба ҳайси нозир кор карданиш як қатор ислоҳот гузаронад.

Педагоги дигари рус Антон Макаренко гуфтааст, ки ба одам чӣ тавр хушбахт шуданро омӯзондан гайриимкон аст, аммо ӯро чунон тарбия кардан мумкин аст, ки хушбахт шавад.

Бояд ёдовар шавем, ки муаллимонӣ барҷастаи таърихи ҷаҳон ақсарият аз навогарон, ташаббускорон ва фидоён иборат буданд. Ҳамаи онҳо муносибати бачаҳоро ба хониш тағйир дода, ба инкишофи системаи таълими тарбия таъсир расониданд ва ҳаёти шогирдонӣ сершуморро ба сӯйи беҳбудӣ ва комёбиҳо равона карданд.

Мақсадаз овардани сарчашмаҳои

таърихӣ дар он аст, ки дар идоракунии бонизомии давлатдорӣ, рушди фарҳанг ва маърифати ҷаҳонӣ нақши муаллим, таълиму тарбия ва мактабдорӣ дар мадди аввал меистад. Тамоми симоҳои бузургии таърихи, ки дар тамаддуни башарият саҳмгузор ҳастанд, бевосита муаллим таълиму тарбия намудааст.

Дар давраи Истиқлоли давлатии Тоҷикистон ба шарофати сиёсати хирадмандонаи Пешвои миллат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба маориф ва мавқеи омӯзгор таваччуи аввалдараҷа зоҳир карда шуд. Дар ин муддат барои ба танзим даровардани фаъолияти муассисаҳои таълимӣ зиёда аз 400 санади меъёрии ҳуқуқӣ таҷдиди назар, таҳия ва тасдиқ гардиданд. Бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 1998 барои хонандагони мактабҳои тахсилоти умумӣ ва миёнаи касбӣ идропулии Президентӣ ҷорӣ карда шуд. Дар Паёми Президенти кишвар ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон (26 декабри соли 2020) бо мақсади боз ҳам бехтар кардани сифати таълим солҳои 2020-2040 «Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф» эълон гардид.

Ҳамин тавр, дар солҳои Истиқлоли давлатӣ аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул ва мавриди иҷро қарор додани нақшаи ислоҳоти соҳаи маориф, барномаҳои давлатии компютеркунонии мактабҳои тахсилоти умумӣ, тақвими ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ, рушди соҳаи тарбияи томактабӣ, гузаштани муассисаҳои тахсилоти умумӣ ба шакли нави идора ва маблағгузорӣ натиҷаҳои хуб доданд. Ҳамасола дар баромадҳои Сарвари кишвар хидматҳои муаллимонро дар рушди чомаи зикр карда, барои ҳавасмандгардонӣ ва баланд бардоштани вазъи иҷтимоии онҳо қарорҳои мушаххас ба имзо мерасонанд.

Нилуфар ҶОИБОВА,
омӯзгори забон ва адабиёти
тоҷик, ноҳияи Айӣ

ЧАШМАНДОЗ

МАОРИФИ ҶАҶОН

Тахсилоти 13-сола дар Мадагаскар

Дар муассисаҳои тахсилоти миёнаи умумӣ Мадагаскар тахсил 13 солро дар бар мегирад. Дар он ҷо зинаи ибтидоӣ аз 6 сол ва зинаи маълумоти миёна аз 7 сол иборат аст. Таълим дар муассисаҳо одатан бо 2 забон – малагасӣ ва фаронсаӣ ба роҳ монда шудааст.

Бояд зикр намуд, ки барои баланд бардоштани сифати таълим ва ҳамқадами замон будан дар таълимгоҳҳо ва донишгоҳҳои Мадагаскар технологияҳои рақамӣ, аз қабилӣ тахтаҳои электронӣ, синфҳои компютерӣ ва курсҳои онлайн фаёлона ҷорӣ карда шудаанд. Ғайр аз ин, Мадагаскар бо як қатор созмонҳои байналмилалӣ ва шарикони хориҷӣ барои амалӣ намудани лоиҳаҳои гуногуни таълимӣ ҳамкорӣ мекунад.

Чад: тахсилоти ҳатмӣ

Тибқи моддаи 35-и Конститутсияи Чад, шаҳрвандон ҳуқуқ ба тахсилӣ роӣгон доранд. Тахсил барои кӯдакони аз 6 то 15-сола ҳатмӣ буда, мутаассифона, бо баъзе сабабҳо на ҳамаи кӯдакон ба тахсил дастрасӣ доранд.

Инро ба назар гирифта, ҳукумати мамлакат нисбат ба соҳаи маориф таваччуи зиёдтар зоҳир менамояд ва яке аз қадамҳои асосӣ дар ин самт бунёди муассисаҳои нав мебошад. Илова бар ин, барои омӯзгорон барномаҳои тақмили ихтисос ва курсҳои омӯзишӣ ба роҳ монда шудаанд.

Белиз: барномаи мубодила ва таҷрибаомӯзӣ

Дар Белиз тахсил дар муассисаҳои миёнаи умумӣ 10 сол давом мекунад. Баъд аз ин, хонандагон метавонанд тахсилро дар коллеҷҳо ё донишгоҳҳо идома диҳанд. Инчунин, дар он ҷо таълим дар муассисаҳои давлатӣ роӣгон буда, аз ҷониби ҳукумат маблағгузорӣ мешаванд.

Илова бар ин, муассисаҳои Белиз барномаи мубодила ва таҷрибаомӯзиро доро мебошад ва ин ба донишомӯзон имкон медиҳад, ки бо фарҳангҳои нав ошно гардида, забонҳои гуногунро омӯзанд. Албатта, ин ба нафъи донишомӯзон буда, барои боло рафтани сатҳи саводнокиашон мусоидат мекунад.

Тахсилоти олии дар Гондурас

Бисёре аз муассисаҳои таълимии Гондурас дар ҷаҳон эътироф гардида, аз аккредитатсияи байналмилалӣ гузаштаанд. Ин кишвар дорои наваҳои гуногуни муассисаҳои тахсилоти олии, аз ҷумла, донишгоҳҳои давлатӣ ва хусусӣ мебошад. Зинаи тахсилоти олии Гондурас доираи васеи барномаҳоро дар сатҳи бакалавр, магистратура ва докторантура пешниҳод менамояд ва самтҳои маълумтарини омӯзиш дар мамлакат инҳоянд:

- Бизнес ва менеҷмент;
- Муҳандисӣ ва технология;
- Тиб, тандурустӣ ва ғайра.

Комор: тахсил бо забонҳои гуногун

Комор барои баланд бардоштани сифати таълим имкониятҳои зиёд фароҳам меорад. Низомии таълимии кишвар ба низомии фаронсаӣ таъя мекунад. Ҳамчунин, дар мамлакат як қатор муассисаҳои давлатӣ ва хусусӣ мавҷуданд, ки барномаҳои гуногунро бо забонҳои фаронсаӣ ва арабӣ пешниҳод мекунад. Ғайр аз ин, дар баъзе аз донишгоҳҳои омӯзиши забони англисӣ низ ба роҳ монда шудааст.

Бояд қайд кард, ки Донишгоҳи Комор, Донишқадаи олии технологияи ва инноватсия ва Донишқадаи олии омӯзгорӣ аз ҷумлаи муассисаҳои олии бонуфузи кишвар ба ҳисоб рафта, мутаассисони соҳаҳои гуногунро омода месозанд.

Таҳияи Ирода ТИЛАБОВА,
«Омӯзгор»

МАСЪУЛИЯТ

Омӯзгорӣ боз ба айёми бачагӣ баргаштан, оламро бо чашии кӯдакон дидан аст. Фикру зикри омӯзгор пайваста ба мактаб аст: рӯзона, бегоҳӣ, шабона ва ҳатто, дар вақти таътил чун медонад, ки фарзандон шогирдон дар мактаб ӯро мунтазираанд ва ба ӯ ниёз доранд.

Муаллим дорони дили бузург, пок ва меҳрубон аст. Шахсест, ки мисли шамъ месӯзаду роҳи моро равшан мегардонад ва ҳидоятгарамон мешавад. Шахсе, ки ҳамеша омода аст моро гӯш кунад ва дар ҳолатҳои зарурӣ дастгирӣ намояд. Ӯ муҳаббат ва ғамхори худро ба мо нисор мекунад, бидуни ҳеч чиз, бо ҳама заҳматҳоиаш.

Хислатҳои маънавии омӯзгор: матонат, сабри беандоза, саҳтгирию нармӣ, боварию эътимод, дар ҳама кор намуна будан ва муҳимтар аз ҳама, муҳаббат ба ҳаёт, ба кӯдакон.

Муаллим шахси масъулиятшину соҳаатпеша ва барои шогирдон ҳамеша намуна аст. Зиндагии муаллими асил ҷолиб, зебо, саршори хушбахтист, зеро

ҳамеша дар ихотаи шогирдонаш қарор дорад. Муаллим падар ва модари дуҷони кӯдакон аст. Ӯ ба кӯдак дониш медиҳад, заҳмати зиёд мекашад, то он тифл чун шахси ба чома нафъовар ба камол бирасад.

Муаллим шахсест, ки муносибати худро бо кӯдакону наврашон дар асоси бовариӣ комил, ҳамдигарфаҳмӣ ва эҳтиром худро ҳеч

ДИЛИ БУЗУРГ

гуфтаанд:

«Маҳз муаллим аст, ки доимо меомӯзад ва он чӣ андӯхтааст, ба дигарон таълим медиҳад. Миллате, ки омӯзгори асил надорад, ҳеч гоҳ ба ягон мартаба намерасад. Ифтихор ва сари баланди мост, ки тоҷикон аз қадим соҳиби китобу қалам, илму маърифат ва олимӯ омӯзгор буданд, ҳастанд ва дар оянда низ чунин хоҳанд монд.»

Ҷамшед ТУРСУНОВ,
омӯзгори МТМУ №16-и шаҳри Истаравшан

ТАВАЧЧУХ

Обуна ба ҳафтаномаи «Омӯзгор» барои соли 2025

Агар хоҳед, ки дар соли 2025 аз навоварихон соҳаи маориф ва илм огоҳ бошед, амру фармоиш ва дастурҳои вазири маориф ва илм ва асноди соҳаро сари вақт дастрас намоед, аз таҷрибаи судманди ҳамкасбон огоҳ гардед, таҷриба, андеша ва дархости худро пешниҳод карда тавонед, аз эҷоди бадеии ҳампешагон огоҳ бошед, ҷолибтарин нигоштаҳоро оид ба умдатарин масоили рӯз мутолиа кунед ва сатҳи донишу маҳорату малакаи худро пайваста боло бардоред, ба нашрияи дӯстдоштаи худ – «Омӯзгор» обуна шавед.

Нархи обуна барои як сол бо иловаи хидмати почта – 184 сомонӣю 93 диррам

СУРАТҲИСОБИ МО

КВД БА ТҶ «Амонатбанк» РМБ 350101626
с/ҳ 20202972200817101000 РМА 010009400
ҳ/м 20402972316264 Ба «Омӯзгор»

МУАССИС
Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

САРМУҲАРИР
Эҳсон САФАРЗОДА 225-81-55

ҲАЙАТИ ТАХРИРИЯ
Раҳим САИДЗОДА
Абдулло РАҲМОНЗОДА
Равшан КАРИМЗОДА
Лутфия АБДУЛҲОЛИҚЗОДА
Дилшод САФАРЗОДА
Қобилҷон ХУШВАХТЗОДА

ҲАЙАТИ ЭҶОДИ
Абдурауф МУРОДИ 225-81-58 (ҷонишини сармуҳаррир)
Насриддин ОХУНЗОДА 225-81-57 (котиби масъул)
Шодӣ РАҶАБЗОДА
Ҳотами ҲОМИД 225-81-57
Шаҳноза БОБОМУРОДОВА (муҳаррирон)

Муаммони «Рисолат»

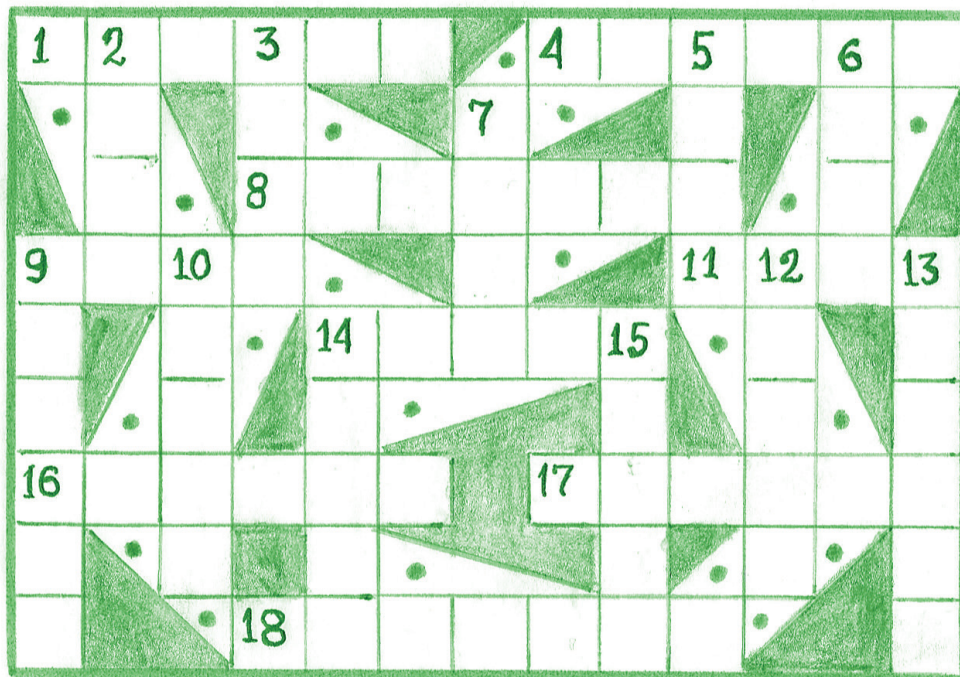
Аз боло ба поён:

2. Қатраҳои обе, ки аз зери пӯст мебарояд. 3. «*** сад бор гуфтам, ки гуломат ман, хамин кофист!» (Мирзо Турсунзода). 5. Исми маъмулии мардонаи тоҷикӣ. 6. Давлат дар қитъаи Осиё. 7. *** Зиёев, Хунарпешаи халқии Тоҷикистон. 9. Фолклоршиноси маъруф, академики АМИТ. 10. Шаҳр дар Арабистони Саудӣ. 12. Хуччати расмӣ – коргузорӣ. 13. Дорой, боигарӣ. 14. Унвони ифтихории Бедил. 15. Шоир ва адабиётшиноси муосири эронӣ, ки доир ба фаъолияти эҷодии шоирони тоҷик асар таълиф намудааст.

Аз ҷанг ба рост:

1. Муродифи вожаи «нома». 4. Ҳаммаънои «дур». 8. Сифати Худованд. 9. Гӯшаю канорҳои дурдастро гӯянд. 11. Навъи санъат. 14. Таваҷҷуҳ, аҳамият додан. 16. *** Неъматов, таърихшиноси тоҷик. 17. *** Азизов, иштирокчии ҚБВ, Қаҳрамони Иттиҳоди Шуравӣ. 18. Вазифа, масъулияти ҳар шахс.

Мураттиб Ҳотами ҲОМИД, «Омӯзгор»

МУХБИРОН

Ирода ТИЛАБОВА
Хуршеда АЗИЗОВА (Душанбе)
Чангибеки УЛФАТШОҲ (ВМКБ)
Сухроб АЗИЗӢ (вилояти Хатлон)
Нуъмон РАҶАБЗОДА (вилояти Сугд)

Саодат ЭРГАШЕВА 225-81-61 (масъули обуна)
Зарнисор НИЗОМОВА (хуруфчин)

«Омӯзгор» тахти рақами 271/рз-97, аз 27.09.2021 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон аз нав номнавис шуда, тахти рақами 0110005977 дар Кумитаи андозаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта шудааст. Нашрия ба хоҳири чандандешӣ маводе низ ба таъби мерасонад, ки идораи ҳафтанома метавонад бо муаллифон ҳамфикр набошад ва барон онҳо масъулиятро ба уҳда нагирад.

Навиштаҳо ва суратҳои ба идораи ҳафтанома воридгашта баргардонида намешаванд. Идораи ҳафтанома навиштаҳоро дар ҳаҷми на бештар аз 4 саҳифаи компютери андозаи 14 (фосилаи 1,5)-и харфи Times New Roman Tj қабул менамояд.

Нишонӣ: 734025, ш. Душанбе, хиёбони Айни - 126.

Ҳафтанома дар матбааи нашриёти комплекси «Шарқи озода» ба таъби расид.
Индекс обуна: 68850.
Адади нашр: 37654 нусха

Почтаи электронӣ:
p.omuzgor@maorif.tj
Сомонаи ҳафтанома:
www.omuzgor-gazeta.tj

QR - коди сомонаи расмии нашрияи «Омӯзгор»

Навбатдори шумора
С. Набизода

ФАЪОЛИЯТ

Деҳаи Зарқорони ноҳияи Восеъ деҳаи лӯлинишин аст. Солҳои қаблӣ ба таҳсил фаро гирифтани лӯлибачагон кори хеле мушқил буд. Волидонӣ онҳо ба даъвати мактабдорону мақомоти маҳаллӣ бобати таҳсили фарзандонашон сар намефароварданду хурду калон ба анъанаи авлодӣ - садақапурсӣ машғул мешуданд. Ҳоло вазъият тағйир ёфтаасту фарзандони лӯлиҳо ҳама мактабхонанд.

Бояд гуфт, ки муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №68 соли 2006 дар заминаи синфҳои 1-4 дар Ҷамоати деҳоти Мирзоалӣ Вайсови ноҳияи Восеъ сохта шудааст. Ҳоло дар ин таълимгоҳ 246 хонанда аз

фарзандонашонро қабул надоштанд. Дар тарбия кардани онҳо омӯзгорони мо заҳмати зиёд кашидаанд. Ҳоло фарзандони лӯлиҳо ба таҳсил тамоман нигоҳи дигар доранд. Сол аз сол шавқу ҳавасашон

Дар чорабиниҳои фарҳангии ноҳия фаълони иштирок менамоянд. Қисмати аз онҳо баъди хатми синфи нуҳум ба литсейи касбии техникаи ноҳия дохил шуданд. Дар ҳар мавсими даъват 8-10 нафар ҷавон аз оилаи лӯлиҳо ихтиёран озими хизмати Ватан мегарданд. Шумораи онҳо дар мактаб сол ба сол афзоиш ёфта истодааст.

Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии №68, ба истилоҳ мактаби лӯлиҳо, яқошона аст. Аҳолии деҳа сол то сол меафзояд. Вобаста ба ин, норасоии ҷойи нишаст, синфхонаҳои фаннӣ, таълими меҳнат ва майдончаи варзишӣ мушоҳида мегардад. Мухаммад Орифзода, мудири

МАКТАБЕ, КИ ЛӯЛИҲОРО САВОДНОК МЕКУНАД

оилаҳои лӯлиҳо, ки 50 нафарашон духтар ва 196 нафарашон писар мебошанд, таҳсил карда истодаанд. Ба ин хонандагон 16 нафар омӯзгор дарс медиҳанд. Дарсҳо дар 5 синфхона, ки якеш кабинети фанни физика аст, гузаронида мешаванд. Дар синфхонаи компютерӣ 7 адад компютер мавҷуд аст.

Анорбӣ Иброҳимова, ҷонишини директори таълимгоҳ, иттилоъ дод, ки солҳои аввал ба таҳсил фаро гирифтани лӯлиҳо ва ба корҳои ҷамъиятӣ ҷалб намудани онҳо осон набуд. Ҳеч ба хондан шавқу рағбат надоштанд. Саркаш буданду гапнадор. Ҳатто волидон таҳсили

ба саводнок шудан бештар мешаванд. Аксари онҳо дар оянда омӯзгор, милиса, ронанда, муҳандис, варзишгар... шудан мехоҳанд. Соли 2018 хонанда Манучехри Тӯраҳон дар Озмуни ҷумҳуриявӣ «Фурӯги субҳи доноӣ китоб аст» то ба даври вилоятӣ роҳ ёфт.

Умед Ҳакимов, директори мактаби мазкур, ба ояндаи неки толибилмон аз хонаводаҳои лӯли умеди калон дорад. Ӯ мегӯяд:

«Насли нави лӯлиҳо қолабшкан шудаанд. Қариб, ки ба садақапурсӣ майл надоранд. Баръакс, дилгарм ба таҳсиланду дар оянда соҳиби касбу пешае шудан мехоҳанд.

шувбаи маорифи ноҳияи Восеъ, дар ин хусус зимни суҳбат бо мо чунин гуфт:

– Мувофиқи нақша, бунёди мактаби нави ҷавобгӯ ба талаботи замон бо фарогирии 500 ҷойи нишаст дар ду баст дар маҳаллаи Зарқорон дар соли 2025 дар назар дошта шудааст.

Худододи ИСЛОМ, «Омӯзгор»

Аҳли эҷоди ҳафтаномаи «Омӯзгор» ба муаллифи фаъоли нашрия, шоир ва омӯзгор Исмоил Зарифӣ бинобар даргузашти **ҲАМСАРАШ** изҳори ҳамдардӣ ва таслият мекунанд.